LAISVĖ
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaca, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 41 * * * * * Ozone Park 17, N. Y. Antr., gegužės (May) 23, 1961 * * * * * METAI 50-ji

KRISLAI

D-ro Mace tvirtinimas.
Už bendradarbiavimą.
B. Lane apie Kubą.
Fašistinė draugija.
Susie Stageberg.
Amerikos ginklai.

— Rašo J. Gasiūnas —

"Laisvės" skaitytojas prisiuntė iš Detroito dienraščio "Free Press" iškarpą, kur plačiai komentuojami Dr. David R. Mace ir jo žmona, neseniai važinėję po Tarybų Sąjungą.

Dr. D. R. Mace skaitosi vedybinio gyvenimo ekspertas, tuo klausimu yra parašęs net aštuonias knygas ir daug paskaitų davęs. Tai ir Tarybų Sąjungoje jis ir jo žmona nuodugniai studijavo tenaitinį šeimyninį gyvenimą.

Ten būdami jie gyveno bendrai su tarybinių piliečių šeimomis, jų namuose kartu valgydavo, nakvodavo. Taip jiems pasisekė surinkti daug davinių apie tenykštį šeimyninį gyvenimą.

—:—

"Tarybų šeimos gyvena labai artimuose santykiuose," sako Dr. Mace. "Jie yra patenkinti ir linksmi žmonės... Rusų šeimų gyvenimas yra linksmesnis negu mūsų."

Dr. Mace sako, kad Tarybų Sąjungos žmonės tik įsimylėję sukuria šeimyninį gyvenimą. Todėl pas juos esti pastovesnis šeimyninis gyvenimas, mažiau perskyrų, mažiau peštynių dėl turto.

Tarybiniai žmonės pasitiki savimi, savo kolektyvia jėga, sako Dr. Mace. Jie tikisi kapitalizmą pralenkti ir nugalėti ramiu būdu, be karų. Jie yra didžiausi karų priešai. Jie smerkia karo kurstytojus.

Dr. Mace pataria plėsti bendradarbiavimą su Tarybų žmonėmis, daugiau pažinti tarybinę liaudį, iš kurios galima daug ko pasimokyti.

—:—

"Michigan Chronicle" kolumnistas B. Lane rašo apie Kubą. Jis nurodo, kad šiuo metu tik baltieji kubiečiai, kurie Batistos režimo metu pasiturinčiai gyveno, išnaudodami liaudį, dabar nori vėl grįžti į prarastas šiltas vietas.

Lane aiškina, kad diktatoriaus Batistos viešpatavimo laikais Kuboje buvo praktikuojama rasinė diskriminacija, net žymūs amerikiečiai negrai artistai, kaip Josephine Baker, Nat King Cole ir Lena Horne, buvo Havanos naktiniuose klubuose traktuojami blogiau, kaip pietinėse Amerikos valstijose.

Šis kolumnistas taipgi labai teisingai pastebi, kad Kuboje katalikiška bažnyčia niekur nepasisakė prieš rasinę diskriminaciją. Dar daugiau. Ji išstojo prieš revoliucinę Kubos vyriausybę.

Taigi, ar galima įsivaizduoti, kad katalikiški valstiečiai ir darbininkai, išsilaisvinę iš priespaudos ir skurdo, dabar ateitų pagalbon buvusiems žemvaldžiams ir kitiems turčiams, norintiems vergiją ir skurdą grąžinti.

Amerikoje suplanuota Kubon invazija todėl ir nepavyko, kad Kubos liaudis nebenori grįžti į senąjį gyvenimą.

—:—

Birch Society paskelbė, kad kunigas Richard Ginder yra tos draugijos vadovybėje.

Kun. Ginder yra "Our Sunday Visitor" štabo narys. Tą laikraštį hitlerininkai laikė savuoju visą laiką.

Birch Society sukurta tam, kad Amerikoje varyti fašistinę propagandą. Nedyvai, kad toji draugija apšaukia ir F.

(Tąsa 6-tam pusl.)

Darbo unijų balsas taksų reikalais

Washingtinas. — AFL-CIO darbo unijos įteikė protestą prezidentui Kenedžiui prieš jo planą mažinti biznierių įplaukų taksus, kad "kovojus prieš nedarbą".

Stanley H. Ruttenbergas AFL-CIO apžvalginio skyriaus direktorius, sako, kad norint kovoti prieš nedarbą, tai reikia ne biznierių taksus mažinti, bet pirmoje vietoje tų šeimų, kurios turi mažas ir vidutines metines įplaukas, nes jeigu tos šeimos turėtų daugiau įplaukų, tai jos ir pirktų daugiau reikmenų.

Ruttenbergas sako, kad nedarbas auga ne todėl, kad biznieriai neturi pinigų biznio plėtimui, bet todėl, kad šalyje visko jau yra perdaug — sandėliai pilni, o masės žmonių neturi pakankamai pinigų nusipirkti sau būtinų reikmenų.

Jis parėmė savo išvadas nurodydamas, kad 1958 m. 23,000,000 žmonių turėjo mažiau, kaip po $3,000 metinių įplaukų, o jų tarpe apie 15,000,000 turėjo mažiau $2,000 įplaukų. Aišku, kad su tokiomis įplaukomis žmogus negali pakankamai įsigyti gyvenimo reikmenų. Jis sako, kad ir dabar apie 23,000,000 dirbančiųjų turi mažiau $3,000 metinių įplaukų.

Alabamoje paskelbė karo stovį

Washingtonas. — Montgomery mieste, Alabamoje, baltieji šovinistai užpuolė negrus ir 20 skaudžiai sužeidė. Šimtai negrų subėgo į bažnyčią ir ten pasislėpė. Ku Klux Klano ir reakcinės National States Rights Partijos nariai viešai grąsina "pamokyti negrus".

J. Pattersonas, Alabama valstijos gubernatorius, paskelbė Montgomery mieste ir jo apylinkėje karinį stovį. JAV federalinė vyriausybė pasiuntė į Alabamą 400 maršalų ir policininkų sulaikyti baltųjų terorą ir jeigu reikės, tai pasirengus siųsti Tautinės gvardijos kareivių.

Baltųjų šovinistų puolimai prasidėjo, kada negrai aktyvią kampaniją prieš segregaciją važuotės sistemoje. "Freedom Riders", nusisamdytais autobusais važiavo kartu. Baltieji šovinistai užpuolė tokius autobusus, du jų jau sudegino, o jų keleivius skaudžiai sumušė. Po to šovinistai pradėjo negrus pulti ir gatvėse.

Žiauri diktatūra Nikaraguoje

Managua. —"Nors Jungtinėse Valstijose tvirtinama, būk Nikaraguos gyventojai myli Jungtines Valstijas, bet dažnai taip nėra", rašo A. M. Colegrove, kuris ten lankosi.

JAV veikla nuvertė Nikaraguos liaudies vyriausybę ir čia viešpatauja diktatoriška Somozos valdžia. Beveik visą laiką šalyje yra karo stovis.

Nikaragua randasi Centrinėje Amerikoje. Ji užima 57,145 ketv. mylių plotą ir turi 3,600,000 gyventojų.

AR PAVEIKS DOLERIAI Į BRAZILIJĄ

Washingtonas. — Jungtinės Valstijos paskolins Brazilijai $338,000.000 ir sutiks atitolinti $305.000,000 skolų atmokėjimą. Bendrai Brazilija gauna paramos $648,000,000. Kaip žinia, Brazilija neremia JAV politikos Kubos klausime. Tūli diplomatai mano, kad ši pagalba turės paveikti į Brazilijos užsienio politiką.

Los Angeles, Calif. —Artistai Lucille Ball ir Desi Arnaz gavo perskyras. Jų turtas siekia $12,000,000. Vaikai bus su motina ir gaus po $450 į mėnesį.

Žuvo 5 T. Sąjungos militariniai vadai

Maskva. — Lėktuvo nelaimėje žuvo 5 tarybiniai militariniai vadai ir jų tarpe generolas Vladimiras Kolpačkinas. Kiti žuvę yra generolai S. N. Perevertkinas, V. I. Gotte, A. P. Morozovas ir pulkininkas V. V. Kiklovskis.

Generolas V. Kolpačkinas pasižymėjo Antrajame pasauliniame kare. Jis kelis kartus buvo apdovanotas medaliais ir ordinais, taipgi gavo TSRS didvyrio vardą. 1945 metų pradžioje jo vadovybėje Tarybinės armijos daliniai išlaisvino Lodzių, Lenkijos didmiestį.

RASIZMO ŽALA

Ottawa. — Australietis inžinierius T. Whitfield susimylėjo su Anne Witaluk, bet kanadiški įstatymai neleidžia jiems apsivesti. Mat, jis priklauso baltųjų rasei, o mergina — eskimų. Kanadoje yra įstatymas draudžiąs baltiesiems apsivedimą su eskimų ir indėnų kilmės. Inžinierius ketina kovoti prieš tą reakcinį įstatymą.

Helsinkis. — Mirė buvęs Suomijos premjeras ir užsienio ministras Ralf Toergenas.

Siūlo 4,900,000 dolerių naujų namų statybai

Washingtonas. — Senatinis Finansų Komitetas 10 balsų prieš 5 užgyrė naujų namų statybai skirti $4,900,000,000 iš federalinio iždo. Ta suma turėtų būti išleista laikotarpyje ketverių metų.

Pinigai siūlomi statybai naujų, valdiškų pastatų, taisymui senųjų, $1,500,000,000 suteikti paskolomis kolegijų statybai ir jų gerinimui ir suteikimui paskolų gyvenamųjų namų pirkėjams.

Bet asmenys, kurie ragina Kenedžio vyriausybę prie kovos prieš nedarbą, yra nepasitenkinę, kad tiek daug kalbama, o vis neinama prie siūlomų projektų įgyvendinimo.

Kuba daro didelį progresą gamyboje ir prekyboje

Havana. — Kapitonas Antonio Nunez Jiminez, Kubos agrikultūros ministras, raportavo, kad Kuba padarė didelio progreso cukraus ir kitų reikmenų gamyboje ir prekyboje.

Per metus jau pagamino 6,000,000 tonų cukraus ir siekia dar pagaminti virš 1,000,000 tonų. Tai būtų aukščiausia cukraus gamyba po 1952 metų. Konfiskavus nuo privatinių kapitalistų cukraus plantacijas ten susiorganizavo 622 cukraus gamintojų kooperatyvai, kurie turi 123,000 narių. Kuba jau turi 161 cukraus gaminimo fabriką, kuriuose dirba 90,000 darbininkų. Bendrai cukraus plantacijose, jo gamyboje ir prie kitų cukraus darbų dirba 500,000 darbininkų.

Nuo įsisteigimo dabartinės Kubos vyriausybės ji suteikė žemės dėl 21,500 buvusių bežemių. Pagal valstybės įstatymą: gavę žemę gali ja naudotis, bet negali ją parduoti ir ant jos užtraukti skolų. Taipgi žemė pasilieka čielybėje — šeimos nariai negali ją dalintis.

Dabar Kuboje jau yra virš 2,000 valstybės ir kooperatyvų krautuvių. Mažųjų krautuvių savininkai bankrutija.

SIŪLO BELAISVIUS UŽ BULDOZERIUS

Kubos premjeras Kastro savo kalboje sakė: "Jeigu JAV prezidentas Kenedis ir jo prieteliai myli tuos, kuriuos kubiečiai suėmė atmušdami invaziją, tai gali juos gauti už 500 buldozerių... Įsiveržėliai padarė Kubai nuostolių, tai turi būti atmokėta... Jų yra virš 1,200, ir jeigu jie nebus išmainyti ant buldozerių ir traktorių, tai turės labai ilgai ir sunkiai sunkiai dirbti, kol atidirbs...

"Žinoma, kriminalistai ir žmogžudžiai negali būti išmainomi - atperkami jokia kaina... Dėl jų negali būti jokios sutarties... Kas dėl fašistų kunigų, tai mes juos atiduodam veltui".

Jungt. Valstijos taikosi su Pietų Korėjos karininkais

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų vyriausybė nekokioje pozicijoje dėl įvykių Pietų Korėjoje. Ji palaikė seną valdžią su John Chango, bet Korėjos militaristai ją nuvertė. Korėjos prezidentas Posum Yunas jau susitaikė su militaristais ir pripažino jų juntą.

Washingtone nusivylimas, bet valdininkai turi viltį, kad Pietų Korėjoje dalykai susitvarkys. Todėl yra įsakyta nesulaikyti militaristų valdžiai Amerikos pagalbos.

Prasidėjus militaristų sukilimui, tai kartu su JAV valdžia, prieš sukilėlius pasisakė ir Pietų Korėjos ambasadorius Dr. Lee Wook Changas ir jos atstovas Dr. Ch. Liemas Jungtinėse Tautose. Dabar, kada militaristai laimėjo, jie rezignavo iš savo vietų.

T. SĄJUNGA PIRKO KETURIS TANKERIUS

Londonas. — Tarybų Sąjunga pirko keturis tankerius. Du pirko nuo Graikijos po 40,000 tonų įtalpos, vieną anglų, ir vieną "Delan Spirit" nuo Development Corp. Pastarasis 25,000 tonų įtalpos. Jam davė "Gorzus" vardą.

Viena. —Austrijos sostinė jau turi 1,630,000 gyventojų.

KARALIENĖ PRAŠO PAKELTI JAI ALGĄ

Haga. — Hollandijos karalienė Juliana kreipėsi į parlamentą, kad jai pakeltų algą. Dabar per metus gauna "tik" $465,000, o ji nori gauti $755,000.

Teheranas. — Per vieną parą iš Irano armijos pasitraukė 33 generolai ir 270 pulkininkų. Sakoma, kad valdžia atidengė kokį tai suokalbį.

Ar Vakarai ruošia Laoso suskaldymą

Geneva. —"Stebuklai būtų, jeigu Vakarai laimėtų Laoso reikalu", rašo C. L. Sulzbergeris. Jis nurodo, kad Jungtinių Valstijų "kortos blogos", bet Pentagonas nesutiks, kad Laoso ir vakarinė dalis būtų ištraukta iš SEATO (Vakarų karinės sąjungos P. Azijoje) sferos. "Po visų derybų Laosas bus suskaldytas, kaip 1954 metais buvo suskaldytas Vietnamas", rašo jis.

Sulzbergeris nurodo, kad 1960 metais Eisenhowerio administracija padarė klaidą "užimdama kietą poziciją Laoso klausime" ir prisidėdama prie nuvertimo neutrališkos princo Phoumo vyriausybės.

Jis rašo, kad Anglija jau prieš du metus darė įspėjimų Eisenhowerio vyriausybei, kad vengtų tokios politikos. Anglija turėjo skaudų patyrimą Malajo pusiasalyje, kuris nesirubežiuoja su komunistinėmis šalimis, bet jai truko apie dešimt metų nugalėti tik 2,000 liaudies partizanų. Laosas gi rubežiuojasi su Kinija ir Šiaurės Vietnamu ir jo liaudis gaus pagalbos iš socialistinių šalių.

Los Angeles, Calif. —Sulaukus 75 metų amžiaus mirė artistė Viola Roache.

75,000 portugalų puola angoliečius

Monrovia, Liberija. — "Virš 60,000 portugalų armijos ir 17,000 vietinių karių žiauriai puola Angolos gyventojus", sako Holden Roberto, angoliečių vadas.

Jau antrieji metai angoliečiai kovoja prieš portugalų terorą ir nepakenčiamas gyvenimo sąlygas. Portugalai visiškai sunaikino 25 miestelius ir kaimus. Jie vartoja tokius pat žiaurume metodus, kaip hitlerininkai vartojo okupuotuose kraštuose.

Bet žiaurumas negali nuslopinti vietos gyventojų kovos už tautinę laisvę ir geresnį gyvenimą. Portugalijos diktatorius Salazaras dar ruošia į Angolą pasiųsti 25,000 portugalų karininkų ir karių.

Leopoldville. — Antoine Glzenga atsisakė vykti su kitais Kongo parlamento nariais į Leopoldville. Jis sutinka, kad susirinktų Kongo parlamento nariai, bet kitoje vietoje, tai yra, saugesnėje.

Brazilija, Kuba ir interventai

Rio de Janeiro. — Brazilijos parlamente buvo diskusuojama Kubos klausimas. Arino de Melo Franco, Brazilijos užsienio reikalų ministras pareiškė:

"Brazilija lygiai yra priešinga tarptautiniam kapitalizmui, kaip ir komunizmui... Dabartinė santvarka Kuboje nėra komunistinė santvarka... Ir Kubą negalima laikyti komunistine šalimi tik todėl, kad ji palaiko ryšius su Tarybų Sąjunga ir Kinija... Ryšius su komunistinėmis šalimis turi Jungtinės Valstijos, Angliia, Francūzija ir daugelis kitų, bet dėl to jos netapo komunistinėmis".

BRAZILIJOS PREKYBA SU LIAUDIES ŠALIMIS

Praga. — Čionai lankėsi Jao Dantas, Brazilijos prekybos atstovas. Jis susitarė prekybos reikalais. Buvo Vengrijoje, pastaroji pažadėjo Braziliiai $30,000,000 paskolos, o Rumunija $50,000,000 prekybos reikalams kredito.

Washingtonas. — Trys plėšikai ginkluoti peiliais gatvėje apiplėšė Ganos ambasadoriaus sekretorių Marką B. Aaku.

Ekstra

Key West, Fla. — Pribuvo specialė delegacija iš tų, kurie buvo suimti balandžio 17 dieną, laikė invazijos Kubon, kad tartis jų apkeitimui ant buldozerių ir traktorių.

Kaip žinia, Kubos Premjeras Kastro paskelbė, kad jis apmainys 1,000 belaisvių, invazijos laiku suimtų, ant 500 buldozerių ir traktorių. JAV vyriausybė iš savo pusės, pavedė Raudonajam Kryžiui rūpintis apsimainymu. Sakoma, kad Kuba yra suėmus 1,241 invazijos narį, bet žmogžudžių ir kriminalistų ji nesutinka apsikeisti už jokią pamainą.

Washingtonas. — Vienu kartu Washingtone ir Maskvoje paskelbta, kad JAV prezidentas John Kenedis ir Tarybų Sąjungos premjeras Chruščiovas susitiks Vienoje. Austrijos sostinėje, birželio 3—4 dienomis.

Seulas. — Militaristų fašistinė nauja Pietų Korėjos valdžia areštavo virš 2,000 žmonių. Juos kaltina komunizme.

Hanojus. — Laoso parašiūtininkų vadas kapitonas Kong Le pakeltas į generolo laipsnį.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$9.00	Canada and Brazil, per year	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada and Brazil, 6 months	$5.00
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year	$12.00
Queens Co., $5.50 per six months		Foreign countries, 6 months	$6.50

Atrodo, vizitas bus nepavykęs

PRAĖJUSIĄ SAVAITĘ prezidentas Kenedis buvo nuvykęs į Kanadą. Tai buvo oficialus (ir pirmas) prezidento vizitas, kurio tikslas: patraukti Kanadą į JAV pusę, padaryti ją paklusnia Washingtono politikai ir vadovybei.

Prezidentas tarėsi su Kanados valdžia, sakė kalbą ir Kanados parlamente, Ottawa mieste. Prezidentas norėjo, kad Kanada įstotų į Amerikinių valstybių organizaciją, jis norėjo, kad Kanada prisidėtų prie teikimo ekonominės pagalbos Lotynų Amerikos kraštams, kurie yra labai skurdžioje padėtyje. Daug ko prezidentas Kenedis norėjo iš Kanados. Pavyzdžiui, Kenedis norėtų, kad Kanada bendradarbiautų su JAV Kubos klausimu, kad ji padėtų JAV kapitalistams parblokšti revoliucinę Kubą.

Tačiau, kai šitie žodžiai rašomi, ateina iš Kanados žinios, jog tos šalies valdžia nėra linkusi daryti tai, ko prezidentas prašė. Į visus jo siūlymus, sako pranešimai, Kanados valdžia ir spauda žiūri šaltai.

Kanados užsieninė politika daugeliu atžvilgių skiriasi nuo JAV užsieninės politikos. Pav., Kanada veda prekybą su Kinijos Liaudies Respublika; Kanada yra pasiryžusi Jungtinėse Tautose balsuoti už Kinijos priėmimą į tą tarptautinę organizaciją. Na, o Kenedžio politika dar vis tokia pati, kokią vedė Eisenhoweris: nepripažinti Kinijos Liaudies Respublikos, neįsileisti jos į Jungtines Tautas.

Kanada su Kubos respublika veda prekybą, o JAV valdžia prekybą su Kuba nutraukė, ir net galvoja apie paskelbimą tam kraštui boikoto, į kurį būtų įtrauktos ir kitos amerikinės šalys.

Štai kokie dideli politikoje skirtumai tarp Kanados ir JAV.

Jeigu prezidentas Kenedis iš Kanados grįžo "tuščiomis rankomis", jeigu jis iš ten nieko apčiuopiamo savo politikai neparvežė, tai ne kokie jau bus pyragai.

O gal tai išeis naudon, gal tai privers Kenedį sukti politiką į teigiamesnį kelią, gal privers jį atsisveikinti su eisenhowerine politika.

Tai jums demokratija!

GEGUŽĖS 14 DIENĄ Pietų Amerikos respublika Paragvajus minėjo 150 metų savo neprikloausomybės sukaktį. Sostinėje, Asuncion mieste , studentai suruošė gatvėse ramią eiseną su obalsiais "Už taiką", "Už nepriklausomybę", "Už laisvę".

Policija pradėjo demonstrantus "šventinti" buožėmis, ėmė į juos šaudyti. Studentai atsikirto, susirėmė su ginkluotais užpuolikais. Bet kova buvo nelygi: studentai neturėjo ginklų. Daug studentų buvo sužeista, daug jų areštuota. Protestui studentai paskelbė streiką, universitetas tapo uždarytas.

Taip, Paragvajus — "nepriklausoma respublika", bet nelaisva. Jos ir "nepriklausomybė" remiasi užsienio kapitalo malone.

Per pastaruosius 20 metų Paragvajuje siautėja karo stovis. Gen. Alfredo Stroessner—Paragvajaus diktatorius.

Nors Paragvajaus liaudis prislėgta, tačiau ji juda, keliasi, pradeda kovoti. Žmonės laukia tos dienos, kurią diktatorius Stroessneris bus pasiųstas velniop, paskui Batistą, ir šalies valdžia bus liaudies rankose.

Tenka pabrėžti tai, kad Paragvajaus valdžios atstovai Jungtinėse Tautose nuduoda "karštus demokratus", plepa apie laisvąjį pasaulį, juodina socialistinius kraštus ir jų žmonės. Bet patys atstovai yra nieks daugiau, kaip budelio Stroessnerio batlaižiai.

$44,000 už vieną egzempliorių

ANĄ DIENĄ NIUJORKE vienas senų retų knygų rinkėjas nupirko pirmosios "Don Kichoto" laidos egzempliorių, sumokėdamas už jį $44,000!

Pirmoji "Don Kichoto" laida išėjo 1605 metais Madride, Ispanijoje. Sakoma, iš viso šiandien tos laidos tėra išlikusių tik apie 10 egzempliorių.

Ispaniškai knyga vadinasi: "El Ingenioso Hidalgo Don Quixote de La Mancha." Ją parašė (būdamas kalėjime) Miguel de Cervantes Saauedra.

"Don Kichotas" — niekad nepasenstanti knyga. Šiandien ji yra išversta gal būt į visas civilizuoto pasaulio kalbas. Lietuvoje ši knyga taipgi yra išleista lietuvių kalba, ir ją labai plačiai žmonės skaito. Miguel de Cervantes, sukurdamas šį veikalą, pasistatė sau amžiną paminklą.

TARYBŲ SĄJUNGOS žinių agentūra TASS skelbia, kad Pietų Korėjoje neseniai padarytas pučas buvęs atliktas su Washingtono žinia. Kaip ten iš tikrųjų buvo, mums sunku spręsti, bet vienas aišku: fašistinė militaristinė klika, pagrobusi į savo rankas valdžią, engs tą šalį neprasčiau, kaip engė S. Rhee, o po jo—Changas, kuris po to, kai buvo nuverstas, paskelbė: "rezignuoju iš premjero vietos..."

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

NEKLAUSO JŲ IR GANA!

"Veiksnių" spauda labai nepasitenkinusi prezidento Kenedžio veiksmais. Kam, girdi, jis vyksta į užsienius tartis tarptautiniais reikalais? Kam jis buvo Kanadoje, o dabar rengiasi susitikti su Chruščiovu?! Žnybtelėja Kenedžiui pašonėn klerikalų "Draugas." Ir jis duoda jam tokį "patarimą":

> Mūsų prezidentas neprivalėtų skubintis pats, be tinkamų pasiruošimų, nepanaudoj a n t diplomatų patirties ir tarpininkavimo, pasinerti į tarptautines painiavas. Juk po vadinamųjų viršūnių konferencijų Teherane, Jaltoje ir Potsdame, po tiekos ten padarytų klaidų ir nuolaidų, dar ir šiandien kraštas negali atsipeikėti.

Kokias gi "klaidas" klerikalų laikraščio redaktoriai suranda Teherano, Jaltos ir Potsdamo k o n f e r e n c i j o s e? Tose konferencijose buvo padaryti *geri nutarimai*, bet padarytos klaidos po konferencijų, — klaidos padarytos tame, kad ne visi tų konferencijų n u t a r i m a i pravesti gyveniman. U ž tai tenka kaltinti Trumano ir Eisenhowerio valdžias. Nors dabar tas klaidas reikėtų atitaisyti: Formozą grąžinti Kinijai, o su Vokietijomis reikia daryti taiką.

UKRAINIETIS RAŠYTOJAS APIE LIETUVĄ

Mes jau esame rašę "Laisvėje" apie Tarybų Ukrainos menininkų ir rašytojų dekadą Lietuvoje. Gegužės mėnesio pirmojoje pusėje ukrainiečiai keliavo po Lietuvą, davė spektaklius, tarėsi su Lietuvos darbo žmonėmis, stebėjo, kaip statosi mūsų tėvų žemė.

Prieš išvykdami iš Lietuvos jie tarė savo viešą žodį per Lietuvos s p a u d ą, reiškė padėkas, kvietė Lietuvos menininkus, rašytojus ir kitus kultūros darbuotojus atvykti į gražiąją Ukrainą, kur jie bus mieli svečiai.

Įdomų pasisakymą padarė ukrainietis rašytojas Vasilis Kučeras savaitraštyje "Literatūra ir menas." Mes čia paduosime kai kuriuos jo straipsnio fragmentus. Rašytojas pasakoja:

> Mes ėjome neužmirštamo Nemuno krantais, miškeliais ir kalvomis, ir visa tai mums labai priminė gimtąjį Dnieprą netoli Kijevo. Mes sustodavome prie tylių ežerų, tarp miškų ir ąžuolynų, o aplink giedojo lakštingalos ir liekni beržai tiesė savo žaliąsias šakas į žemę. Ir kiekvienas mūsų prisimindavo gimtąją Desną, taip nuostabiai ir jaudinamai Aleksandro Dovženkos apdainuotą. Mes klausėmės puikaus audėjų choro Kaune ir jų dainų apie Nemuną, kurios priminė artimus ir brangius ukrainietiškų dainų motyvus . . .

Prie Kauno HES

> Mes ilgai stovėjome Kauno marių pakrantėj ir gėrėjomės darbo žmogaus rankų kūriniu, darbo žmogaus protu, galia ir kūrybine mintimi. Ir mes, kaip lietuviai, nuoširdžiai džiaugiamės, kad pastatyta K a u n o HES. Mums buvo džiugu sužinoti, kad šią hidroelektrinę kartu su lietuviais statė ir ukrainiečiai, ir rusai, ir baltarusiai. Juos visus čia atvedė motina Tėvynė, tauri ir didi tautų draugystė. Ir man atrodo, kad dabar šią elektrinę ir naująją jūrą galima pavadinti tautų draugystės kūdikiu. Ir aš kažkaip prisimeniau savo kelionę į Paryžių praeitais metais. Ten aš pripuolamai pamačiau nacionalistų laikraštpalaikį, kuriame buvo rašoma, kad, girdi, ir Kauno marios, ir hidroelektrinė yra grynas išmislas ir komunistų agitacija. Ir štai toji hidroelektrinė stovi, jinai prieš mano akis. Ji negali nežavėti savo didingumu, savo mariomis, kurios gimė čia Lietuvos žemėje, netoli senojo Kauno.
>
> Tada, Paryžiuje, aš stebėjausi šito laikraštpalaikio rašeivomis, o dabar, stovėdamas naujų marių krante, kažkaip iš karto pajutau, kad pamilau man brangios Lietuvos žemę ir jos puikiąją, darbščiąją, išmintingąją liaudį. Ir aš pagalvojau, kad man teko didelė laimė, nes aš pamačiau Lietuvą, pamačiau nuostabųjį Nemuną, naująsias jūsų respublikos statybas.
>
> Šitą nuoširdžią meilę Lietuvos liaudžiai aš taip pat mačiau ir savo draugų akyse.

Pirčiupyje

> Mes stovėjome fašistų sudegintame Pirčiupio kaime, ir sugniaužę kumščius galvojome apie neapykantą mūsų bendram priešui. Mes nulenkėm galvas prieš nepaprastai įspūdingą paminklą lietuvei motinai... Man nėra tekę niekur matyti tokio įspūdingo ir kartu didingai ramaus paminklo, kuriame išreikšta ir liaudies jėga, ir susikaupimas, ir kartu motinos kančia.
>
> Mes per visas šias dienas keliavom po jūsų respublikos miestus ir kaimus, mes matėme jūsų gamyklas ir kolūkius. Mes matėme labai daug. Žinoma, Lietuvoje mes buvome nedaug dienų. Bet ir tai pripildė mūsų sielas kažkokio nepaprasto jausmo, kuris tikrai mus kiekvieną pratu r t i n o. Mums buvo malonu draugauti, bendrauti, kalbėti literatūros ir kultūros klausimais su mūsų draugais lietuvių rašytojais.
>
> Didelį įspūdį paliko Klaipėda ir Palanga. Man visados buvo artima jūra, jūreiviai, uostų darbininkai, žvejai. Aš ilgus metus tarnavau Juodosios jūros laivyne ir pasijutau, kad mano naujame romane apie jūrininkus ir pajūrio darbo žmones turi atsirasti herojus ir iš Lietuvos ž e m ė s. Paskui aš išgirdau iš savo draugų ukrainiečių poetų ir kompozitorių, kad ir jie žada parašyti eilėraščių, dainų apie Lietuvą, apie šitą nuostabų žaliąjį kraštą. Ir tai, be abejo, kažkuria prasme praplės ukrainiečių literatūros akiračius ir temas, tai bus konkreti nacionalinių kultūrų bendradarbiavimo išvada. Aš džiaugiuos, kad šitas jausmas kaip tik labai stipriai mane apvaldė čia, jūsų žemėje.
>
> Aš noriu, kad lietuvių kultūros meistrai pajustų tą patį šviesų jausmą ir pas mus, Ukrainos žemėje.
>
> Iki greito pasimatymo, brangūs draugai!

R. ŠARMAITIS APIE LANGŲ DAUŽYTOJUS

Įžymus Lietuvos visuomenininkas ir publicistas, *R. Šarmaitis*, prisiuntė vienam vilniečiui į Čikagą labai įdomų laišką, kurį mes žemiau ištisai paduodame:

Gerb. Drauge!

Jūsų laišką gavau senokai. Skaičiau laikraščiuose, kad Jums langus nacionalistai išdaužė. Kągi, matyti "Vilnis" gerokai fašistams ant kulnų užlipo, jei tokių nekultūringų priemonių jie griebiasi. Jų darbai pažįstami dar buržuazinėje Lietuvoje, panašūs fašistiniai didvyriai — Geležinio vilko nariai Kaune, Vilijampolėje, Kuršėnuose ir kitur daužė savo politiniams priešams langus, mušė žmones, degutu tepė iškabas.

Pasimokę iš Musolinio juodmarškinių — jie ricina girdė krikdemų šulą Leoną Bistrą, šakutėmis badė Smetonos sėbrui dvarininkui Radvilai sėdimąją vietą...

Gegužės Pirmosios, antimilitaristinės dienos demonstracijų metu 1929 metais šie elementai "tėvynę mylėjo" daužydami darbininkus geležinėmis ir guminėmis lazdomis, padėdami juos tempti į policijos d a b o k l es. Hitlerinės okupacijos metais jie buvo Hitlerio esesininkų eilėse — sykiu su jais šaudė Lietuvos gyventojus, o dabar, pabėgę į užjūrį, vaidina didžiausius Lietuvos mylėtojus. Vis tai išsigimstančios, nueinančios iš istorinės arenos buržuazijos paskutiniai mohikanai.

Savo metu ateinanti į istorinę areną, progresyvi buržuazija davė pasauliui tokius demokratus, kaip Robesperas ir Dantonas, Vašingtonas ir Lincolnas, Košutas ir Garibaldis. Dabar nueinanti nuo istorinės arenos reakcinė buržuazija tegali duoti pasauliui Franko ir Batistą, Eichmaną ir esesininkus, ku-kluks-klaninkus ir Pietų Afrikos rasistus, degutininkus ir langų daužytojus. Savo veiksmais jie rašo sau nuosprendį.

Nebėra Leono Prūseikos. "Vilniai" ir visam JAV pažangiųjų lietuvių judėjimui tai didelis nuostolis. Tačiau tikiuosi, kad ir po šio smūgio vilniečiai nenuleis rankų.

Laiškas iš Palangos

Rašytojas A. Gricius rašo savo giminaičiui A. Stripeikai į Elizabeth, N. J.: Sveikas, Antanai.

Laiškas parašyti, rodos, menkas darbas, bet ir tam reikia laiko. O mane visokie darbai taip apgulo, kad laiškų rašymą vis atidedu. Taip beatidėliojant ir praėjo nemažai laiko.

Dar teko į užsienį pavažiuoti . Buvau su tarybine delegacija, kaip Lietuvos atstovas, Bulgarijoje, socialistinių kraštų kinematografijos darbuotojų konferencijoje. Toje kelionėje užtrukau apie mėnesį. O grįžus — visokie darbai ir reikalai, per tą laiką susirinkę. Kada čia prie to laiško prisėsi.

Stribavičius jau važinėja savo mašina, puikia melsva "Volga." Mačiau. Patenkintas. Tą dieną (buvo šeštadienis) po pietų ruošėsi važiuoti su žmona į Kauną. Mat, kas darosi dabar Lietuvoj: panorėjai — brukš į Kauną, panorėjai— brukš į Vilnių pasisvečiuoti.

Labai ačiū už "Laisvę," kurią gaunu ir šiemet. Žinoma, tai pats išrašei man ją, kas gi kitas. Skaičiau ir paties įspūdžius iš Lietuvos, apie mūsų susitikimą Kretingoj. Gerai parašyta.

Lietuvoj gyvenimas gyvas ir smarkus ir, atrodo, vis smarkėja. Vis d a u g i a u naujo ir gero.

Viename "Laisvės" numeryje drg. R. Mizara aprašinėja Palangą. Net juokas paėmė: kiek dabar naujo toj Palangoj, kurioj R. Mizara lankėsi 1959 metais, kai to dar nebuvo, kas buvo 1960 m. ir bus jau 1961 metais! Ėmus rašyti, geroką lapą prirašyčiau tų naujienų.

Esame sveiki, dirbame savo darbus, laukiame pavasario, kuris jau ima veržliai rodytis.

Palangoj dabar buvau kelias savaites, šį tą parašiau, pasivaikščiojau pajūriais, kurie man vis tik mieli, nors ir alsuoja šalčiu. Reikia mylėti savo jūrą ne tik vasarą, kai šilta, bet ir žiemą, kai joje šiaurys bangas šiaušia.

A. Gricius

Akis atvėrė gyvenimas

Nuo mažens augau vargingai. "Kentėk, dukrele, viskas dievo valioje," — mokydavo mama, kai šeimą užgrūdavo nepritekliai, neužderėdavo javai ar prispausdavo mokesčiai. Į bažnyčią sekmadieniais bėgdavau prašyti dievulio, kad ne taip skaudėtų nuo ganymo suskirdusias kojas, kad šeimininkas nenusuktų algos, meldžiau sveikatos mamytei, o kai ji mirė, vėl be galo vaikščiojau keliais stacijas, kad dievulis duotų dangaus karalystę, o man — penkių našlaičių vyriausiajai globėjai—jėgų vilkti s u n k ų gyvenimo kryželį. Kunigą laikiau šventu žmogumi, patarimus ir pamok y m u s giliai dėdavausi į širdį ir vertinau labiau už tėvų žodžius. Taip jau buvo įprasta.

Pirmą kartą mano religines mintis t r u m p a m sudrumstė m a n o būsimasis vyras. Jis buvo rimtas, blaivininkas, gerbiamas žmogus, truputį vyresnis už mane. Kai ruošėmės tuoktis, jis prisipažino netikįs dievu ir nelankąs bažnyčios.

—Tai kaip bus, Kazeli? Kas duos mums šliūbą?— nusigandau.

Mano sužadėtinis ilgai ir kantriai aiškino, kad neteisybė, kai netikintis žmogus be bažnyčios negali sukurti šeimos. Jis sakė, kad valdžia pardavusi Lietuvą kunigams, kad kitose šalyse jau seniai esanti "metrikacija." Nežinau, ar viską teisingai tuomet supratau, bet kai jis pagaliau prisipažino, k a d sutuoktuvių metrikų niekur negausime, todėl reikės "šliūbą imti" bažnyčioje, nusiraminau ir net apsidžiaugiau.

Gyvenimas savoje šeimoje nuo pat pirmųjų dienų buvo neramus. Jei pirma melsdavausi tik už motiną ir seseris, tai dabar dar prisidėjo ir vyras. Prieš kiekvieną revoliucinę šventę jį areštuodavo ir po keletą savaičių išlaikydavo kalėjime. Tuomet aš melsdavaus, kad jį greičiau paleistų.

Porą kartų vyras bandė į savo veiklą įtraukti ir mane, bet aš tam darbui dar buvau labai "žalia." Jo pastangos nedavė vaisių.

Įkūrus Lietuvoje Tarybų valdžią, vyras buvo išrinktas Daugų valsčiaus pirmininku, o po to — respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatu. Po kurio laiko jį perkėlė į tarybinį ūkį. Dabar aš jau dėkoju dievui už tai, kad jis padėjo darbininkams išvyti ponus, už tai, kad pasidarė geriau gyventi, prašiau p a l a i m o s naujajai valdžiai. Tuomet dar nežinojau, kad tarp tų, prieš kuriuos kovojo mano vyras ir jo draugai, kuriems nuo mažumės aš ganiau ir mergavau, buvo ir Daugų parapijos klebonas Kuzminskas, turėjęs 4 valakus (apie 80 hektarų) žemės, ir jo pareigų paveldėtojas klebonas Mironas, valdęs Bukaučiškių dvarą. Nenumačiau ir to, kad komendorius Liutkus po karo išeis į mišką su nacionalistiniais banditais. Tuomet į galvą m a n būtų netilpusi mintis, kad po kelių mėnesių tie, kurie iš s a k y k l ų šaukė, kad "lengviau kupranugariui praslysti pro adatos skylutę negu turtuoliui patekti į dangaus karalystę," kad "palaiminti neturtėliai žemėje," kad "prieš dievą visi žmonės lygūs," kad tie, kurie nuo mažens man kartojo dievo įsakymą "Nežudyk," nes "dievas davė žmogui gyvybę, taigi tik jis ir tegali ją atimti' ir net "atleisk savo neprieteliams, nes ir Kristus jiems atleido," kad tie patys žmonės, užsivilkę juodomis dievo tarnų sutanomis, su savo sėbrais jau antrąją karo dieną savavališkai suims nekaltus žmones.

Sužinojusios, kad mūsų vyrus laiko suėmęs Simno kunigas, mes, moterys, atėjome prie klebonijos. Bobriškių tarybinio ūkio direktoriaus žmona Rutkauskienė nuėjo pas kleboną.

—Jie darė gera žmonėms, už ką juos suimate? — verkė moteriškė.

—Ne tavo, boba, reikalas! — atkirto kunigas.

Kunigo atsisakymas padėti n e t e i s i n g a i sulaikytiems žmonėms mane pritrenkė. Kaipgi taip? Kurgi tada krikščioniškasis gailestingumas? Kurgi dievo teisybė? Juk kas-ne-kas, o jis tai mato savo visareginčia akimi, kaip neteisingai elgiasi su žmonėmis jo tarnas žemėje. Bet dievas nematė, kaip liepos pirmomis dienomis v y k o dvasiškas "teismas": Pagal apsišaukėlių "teisėjų" nuosprendį 1941 m. liepos 5 d. buvo sušaudyti 24 niekuo nekalti žmonės, tame tarpe mano vyras, keturių vaikų tėvas.

—Ne kokia ta dievo teisybė, jei tokie dalykai dedasi jo akivaizdoje, o jis ir pirš-to nepajudina... — galvojau, žiūrėdama į a p l i n k duobes kraujo prisigėrusią žemę. — Dieve, jei tu esi, n u b a u s k žmogžudžius — šnibždėjo mano lūpos.

Bet dievas tylėjo.

Nuo to laiko amžinai nutilo jis ir mano širdyje.

B. Balčiūnienė

KAPRONAS VIETOJ VILNŲ

Ne grynvilnės pašukas, o kaprono atliekas spalvotiems spurgeliams — nepsui — gaminti ėmė naudoti Juodupės fabrikas "Nemunas." Dabar audinys "Margutis" ne tik taip pat gerai atrodo, bet tapo pigesnis, mažiau trūkinėja verpalai.

Vakariniame Ukmergės pakraštyje statomas didelis septynmečio objektas — šaldymo įrengimų gamykla. Jau šiais metais naujosios įmonės kolektyvas pagamins pirmąją produkciją.

Nuotraukoje matome šio naujo statybos objekto elektrosuvirintoją pirmūną Mečislovą Viškinį. Pamainos užduotis jis kasdien įvykdo 190-200 procentų.

ĮVAIRUMAI

Žmones išgelbėjo delfinai

Nuo senų laikų jūrininkai patyrę, kad rykliai labai bijosi delfinų. Mat, delfinai greiti, vikrūs ir turi kietą snapą. Jie rykliams duria snapu ir dažnai pramuša šoną.

Praėjusių metų vasarą Kolumbijos laivas "Rio Ataras" išplaukė iš Kartaginos uosto į vakarus. Netoli nuo San Andreso ir Providanso salų per audrą "Rio Atare" įvyko sprogimas.

Įsiveržė vanduo ir užtvindė laivą. "Rio Ataras" taip greitai ėmė skęsti, kad komanda nebespėjo išmesti gelbėjimosi valčių, ir žmonės atsidūrė vandenyje Viena bėda ne bėda: žmones apsupo jūrų plėšikai—rykliai. Siaubas apėmė nelaimės ištiktuosius. Išsigelbėjimas atėjo netikėtai. Į katastrofos vietą atplaukė delfinai. Jie pradėjo kovą su rykliais, atskirdami ir aapsaugodami nuo jų jėgų netekusius žmones. Vis dėlto vienas ryklys prasiveržė ir sužeidė moterį. Tarsi pagal signalą delfinai pradėjo puolimą ir privertė ryklius trauktis.

Kodėl taip pasielgė delfinai??

Delfinai — labai įdomūs gyvūnai. Seniai jie domina žmogų, apie juos sukurta daugybė sakmių ir legendų. Delfinams priskaitomas "žmogaus protas," muzikos meilė. Senovės legenda pasakoja, kad delfiną sužavėjo poeto Ariono muzika ir dainos. Kada plėšikai įmetė poetą į vandenį, delfinas pernešė jį per jūrą.

Iki šiol delfinai dar nė karto neužpuolė žmogaus ir nekenkė jam. Delfinai gyvena dideliais būriais. Jeigu jų bandoje atsiras vienas sužeistas arba sergantis, negalis iškilti į vandens paviršių, pakvėpuoti, prie jo iš abiejų pusių prisiplaukia du sveiki delfinai, susispaudžia tarp savęs ir iškelia ligonį į vandens paviršių.

Apie Gagarinus

Kai tik kas pasaulyje pagarsėja, tai tuojau atsiranda jo "giminių" ir "artimųjų." Savo laikais kai kurie lietuviai net Charles Chapliną buvo pasisavinę ir vadino "Čeplinskiu," būk iš lietuvių kilusiu.

Kada erdvių laivu kosmose apskriejo Žemę TSRS majoras Juris Gagarinas, tai tūli TSRS nedraugai pradėjo skelbti, kad tai "caro giminaitis," kilęs iš kunigaikščių Gagarinų.

Taip, caristinėje Rusijoje buvo kunigaikščių Gagarinų. Smolensko srityje tie Gagarinai turėjo didelius žemių plotus. Iš jų buvo ir tų laikų žymių žmonių, buvo ir baisių darbo žmonių priešų.

Kunigaikštis *Povilas Povilo Gagarinas* buvo aršus caristas. Jis gimęs 1789 m. ir mirė 1872 m. 1866 metais šis Gagarinas buvo pirmsėdžiu St. Peterburge teismo, kuris nuteisė D. V. Karakozovą pakarti. Karakozovas buvo sukilėlis, kilęs iš dvarponių, kovojo prieš carizmą teroro būdu.

Bet buvo ir kitose Rusijos dalyse Gagarinų, kurie nebuvo kunigaikščių giminės. Iš jų buvo žymių žmonių.

Grigorijus Grigorijo Gagarinas gimęs 1810 m. ir miręs 1893 metais buvo vienas iš žymiųjų piešėjų-artistų, architektas, tyrinėtojas ir diplomatas.

Andrius Gagarinas gimęs 1855 metais ir miręs tarybinėje santvarkoje 1921 m. buvo žymus mokslininkas, inžinierius, išradėjas ir artileristas. Jis išrado mechanizmą metalų tikrinimui, kurio tas mechanizmas ir dabar vartojamas.

Jurijus GAGARINAS — pirmas pasaulyje lakūnas-kosmonautas, skridęs 1961 metų balandžio 12 dienį laivu-palydovu "Vostok."

Apie *Jurijį Aleksejevičą Gagariną*, kuris apskriejo kosmose aplink Žemę, jau buvo pateikta žinių.

Jis yra kilęs iš valstiečių Gagarinų šeimos.

Iš kur kilusi paavrdė?

Paprastiems žmonėms pavardes daugumoje davė ponai. Iš kur kilusi Gagarinų pavardė, tai nežinia. Matote, jų buvo kunigaikščių ir paprastų žmonių, gyvenusių Rusijoje, Baltarusijoje ir Ukrainoje.

Yra paukščių, kurie rusų kalboje turi panašius pavadinimus. "Gagarka" šiaurių paukštis, kiek panašus į pengviną. "Gagary" taip pat šiaurių paukštis, panašus į pirmąjį, tik raibas. "Gaga" šiaurių paukštis-antis, kurių ten labai daug veisiasi, jų minkštas plunksnas renka patalams ir paduškoms.

VARIKLIAI VAROMI BANGINIŲ TAUKAIS

Prancūzų automobilių gamykla "Berliet" išleido seriją variklių, taikomų tiek transporto priemonėms, tiek ir stacionariniams įrengimams. Šie varikliai būdingi tuo, kad gali naudoti įvairiausių rūšių degalus, netgi augalinės bei gyvulinės kilmės degalus. Tokiems varikliams, pavadintiems "Magic," tinka lengvas benzinas, gazolis, žibalas, skystas tepalas, banginių taukai, persikų alyva, taip pat žuvies taukai.

"Magic" primena keturtaktį dizelinį variklį ir turi tam tikrą priešt alpį, kuriame degalai yra susmulkinami ir sumaišomi su oru. Tai įgalina labai lengvai pereiti nuo vienų prie kitų degalų, kurių klampumas ir užsiliepsnojimo temperatūra yra skirtingi.

Akra. —Ganos vyriausybė sako, kad ji apsigynimui gavo ginklų ir amunicijos iš socialistinių šalių.

Iš ukrainiečių poetų kūrybos

Š. m. gegužės 6-12 dienomis Lietuvą aplankė Ukrainos menininkai, rašytojai ir poetai. Ukrainiečiai menininkai ten davė spektaklius-koncertus, dainavo operose, o rašytojai ir poetai su darbininkais, tarnautojais, inteligentija ir kolūkiečiais turėjo susitikimus. Žemiau paduodame kai kurių ukrainiečių poetų kūrinius, išverstus į lietuvių kalbą ir pasirodžiusius Lietuvos spaudoje svečių apsilankymo proga.

Redakcija

—:—

Petro Doroška

TILTAS VIRŠ DNIEPRO

Įteikę ir srovę, ir gylį,
Ryškėja nauji pamatai —
Virš upės putotos iškilę
Betoniniai jaučiai — stulpai.
Didžiulės kvadratinės plytos
Čia blizga . . .
Ir dūžta vilnis,
Kur tilto didingas granitas
Žėruoja tarytum ugnis.
O stuburas tilto plieninis
Sujungė abu jau krantus.
Ir tiltu pradunda mašinos,
Žemai teka Dniepras platus.
Kai vėjas, — vanduo kunkuliuoja,
Gelmė — ir sunki, ir juoda . . .
O laivas, lyg paukštė balioji,
Praslysta po arka lenkta.
Ir skrenda aukštybių žydrynėj
Lėktuvai virš tilto grakštaus
Į Krymą, į žemę pietinę,
Į tolumas krašto plataus.
Ir plaukia per vandenį tyrą
Balti debesėlių sparnai . . .
Koks darbas prie Dniepro čia virė,
Ant šitų krantų neseniai!
Su stichija žmonės čia grūmės,
Čia geležį lankstė srovė . . .
Laimėjo tiktai atkaklumas —
Statytojų darbo šlovė.
Ir arkos, ant vatmano lapo
Užgimė tiksliuos brėžiniuos.
Žmogaus darbo rankos tai statė,—
Ir čia,
akmeny,
metale —
Konstruktorių svajos ir metai,
Šviesioji kūrybos galia.
Lyg pergale šita didžiuotųs
Pats tiltas, gražus ir grakštus:
Ir skamba plieninės jo klotės,
Kaip rytdienos himnas didus.
Konstrukcijos, griežtos, galingos,
Apžvelgia saulėtus tolius.
Mes tiesiame tiltais didingais
Pirmyn komunizmo kelius.

Išvertė **Eug. Matuzevičius**

Borislavas Stepaniukas

PARTIJA SPARNUS MUMS IŠAUGINO

Mes takais nepramintais žygiavom,
Nors ir gimėm, kai žeme kaitria
Buvo jau praūžus, prašuoliavus
Revoliucijos gaivi audra.

Brėsdami, nevaikščiojom prie upių,
Kur žiedelių kvapas toks svaigus,—
Botagus į delnus pasičiupę,
Galvijus mes ginėm į laukus.

Su sava šalim kartu mes kilom,
Ir todėl iš pat mažų dienų
Mes pažinom laimę, džiaugsmą gilų,
Karštą nerimą širdžių jaunų.

Ir kada žeme, gera be galo,
Ėmė šliaužti karo neganda,
Mes nesusvyravom, tik pabalo
Mums iš karto smilkiniai tada.

O tėvyne! Mylima tėvyne!
Kad laiminga būtum amžinai —
Partija sparnus mums išaugino,
Davė širdį, plakančią jaunai;

Mus visus sujungė ji kaip brolius,
Kaip narius šeimynos didelės,
Tokią jėgą davė, kad nuo šiolei
Nieks palaužti mūsų negalės.

Išvertė **J. Jakštas**

Valentinas Byčko

NORS ESU MAŽUTĖ . . .

Nors esu mažutė—
Gėlės man pavydi:
Pienė ir žibutė
Man lankelėj žydi.
Nors esu mažutė
Penkerių metelių,
Bet darže roputė
Man tik — lig kelių...
Nors esu mažutė,
Bet . . . jei pasistengsiu,
Netgi ir zuikutį
Žirniuos aš pralenksiu . . .
Nors esu mažutė,
Bet ilgai nelauksiu,
Vyšnią prie pirkutės
Aš sode pralenksiu.
Nors esu mažutė,
Bet pažvelk, mamyte:
Moku aš pasiūti
Lėlei kepurytę. —
Nors esu mažutė,
Aš visus pavysiu,
Ir nustebs žvaigždutė,
Kai mėnulin skrisiu.

Išvertė **K. Kubilinskas**

Maksimas Rylskis

KREMLIUJE

Šituo tiesiu keliu tvirtai
Išgirst rūsčių epochų aidą
Vaikinas jaunas eina štai
Ir eina smalsi mergaitė.

Pradingo kančios užmaršty
Kaip simbolis žmogaus didybės
Jo aukso rankų sukurti,
Prieš saulę Kremliaus rūmai žiba.

Štai bokštų linija griežta
Pro ryto migla išryškėjo.
Į juos Ševčenko kažkada
Kartu su Ščepkinu žiūrėjo.

O kiek nelaimių ir vargų
Šie akmenys pliki čia matė!
Bet štai aušrą naujų laikų
Vėl nušvietė Ginklų palatą.

Nėra pasauly ir nebus
Tokios tamsos, kuri užlietų
Mums Lenino akių žaibus,
Kurie mums visą kelią švietė.

Pažvelk — pro šias duris ramiai
Žmonių praplaukia margas srautas.
Tai nusilenkti jam žemai —
Juos pasiuntė pasaulio tautos.

Net kūdikio širdis karšta
Didžiajam Leninui dėkinga.
Aukštai virš Kremliaus iškelta
Liepsnoja vėliava didinga.

Išvertė **J. Macevičius**

Platonas Voronko

ŠLOVINU PARTIJĄ

Sūnus brangios Tarybų Ukrainos
Dainuoju šlovę partijai už tai,
Kad ji, mums šviesią laisvę sugrąžinus,
Į vieną šeimą jungia mus tvirtai.

Dainuoju Partijai,
Epochos mūsų garbei,
Aistringai širdžiai šių dienų naujų.
Ji dar tada, kai žagrės žemę skvarbė,
Kai plienas liejosi iš kaušų su krauju,
Kai darbo žmones naktyje skandino
Ir pančiais kalė priešas įžūlus,
Parodė savo valią geležinę,
Į laimę drąsiai tiesdama kelius.

Kokias uolas nuo kelio ji nugriovė,
Sprogdindama senus, klaikius laikus,
Pakėlus prieš kalėjimus į kovą
Visoj šaly kovotojų pulkus.

Ir Spalio salvės sugriaudė po šalį,
Ir žengė mūsų liaudis nemari,
Pasaulį seną šluodama nuo kelio,
Ir krūvinų kautynių sūkury
Vienintelį teisingą kelią rodė
Jai genijus Iljičiaus nuostabus.
Aš šlovinu partinį šventą žodį,
Kuris pasaulį amžiais gyvas bus.

Aš šlovinu kiekvieną naują šachtą,
Aš šlovinu kolūkinius laukus.
Kovas, įveikusias fašizmo juodą naktį,
Ir mūsų dabarties taikius žygius.
Aš myliu mūsų artimus kaimynus,
Aš myliu žemėje visoj tikrus draugus.

Dainuoju šlovę Partijai plieninei,
Atvedusiai į nuostabius laikus.

Nešu jai padėką laimingų ukrainiečių,
Nešu jai padėką plačios tautų šeimos,—
Tegu per amžius Partija mums šviečia
Skaidria žvaigžde virš žemės mylimos.

Išvertė **J. Macevičius**

Pavlo Tyčina

GRAŽIAU VIS ŽYDĖK, TĖVYNE

Gražiai vis žydėki, Tėvyne,
Turtinga, galinga, jauna!
Negęs niekad tavo krūtinėj
Mūs žygių ir žodžių liepsna.
Ir aš, laimės saule nužertas,
Į ateitį drąsiai žengiu.
Žinau, kad jos vagos suartos
Brandins derlių mano daigų.
Poete, dainuoki teisingai!
Gausk jaunų, aistringu srautu!
Dainuok mūsų dieną didingą
Ir ateitį šlovink kartu.
Iš tų, kurie dirba ir stato,
Tu perimk širdim neramia
Tą didvyrių užmojų platų,
Su jais ženk gimtąja žeme.
Mūs amžius ne durtuvais puošias,
O darbu žmogaus atkakliu.
Už polėkį žemės gimtosios
Gyvybę aukoti galiu.
Tegu priešai niršta, burnoja.
Į kalną jiems
kelio nėra!
Virš mūsų planetos žėruoja
Skaisti komunizmo aušra.

Išvertė **J. Macevičius**

Liaudies pergalių sargyboje

...Pavasario vandeniu pažliugusioje pamiškėje kovines pozicijas užėmė artilerijos N. padalinys . Įgudę kariai greitai paruošė pabūklams ugniavietes ir užėmė savo vietas.

Padalinio vadas buvo susirūpinęs. Vadovybė davė įsakymą sunaikinti už pusantro kilometro esančius "priešo" pėstininkų apkasus. Reikėjo pasiųsti į priekį žvalgus ir gauti iš jų duomenis apie taikinio vietą. O jų tarpe nebuvo geriausio padalinio tolio matuotojo eilinio V. Seliviorovo.

Vadas permetė žvilgsniu netoliese stovinčius žvalgus ir kreipėsi į liekną karį:

—Eilini Kristopavičiau jūs pakeisite Seliviorovą.

—Klausau! — atsakė Kristopavičius ir kartu su kitais žvalgais nuskubėjo į sekimo punktą.

Dar visai neseniai eilinis V. Kristopavičius dirbo Rokiškio mašinų - melioracijos stotyje, sausino kolūkių žemes, o vakarais mokėsi darbo jaunimo vidurinėje mokykloje.

Sudėtingą artilerijos žvalgo specialybę jis pradėjo įsisavinti tik atėjęs į Tarybinę Armiją. Ir štai — jam teks savarankiškai atlikti tolio matuotojo pareigas. Nuo jo pateiktų duomenų priklausys viso padalinio ugnies taiklumas. Ar jis sugebės? Tačiau jaunuolis tuoj nuginė šias mintis. Jis prisiminė patyrusio žvalgo V. Seliviorovo pamokymus: veikti ramiai, apgalvotai.

Pastatęs ir užmaskavęs tolimatį, eilinis prigludo prie jo žiūronų. Pro juos taikinys atrodė esąs visai netoli, tačiau matyti trukdė lietus. Nepaisant to, Kristopavičius veikė taip, kaip mokė jį vyresnieji žvalgai, ir nustatęs kryptį, kuria teks šaudyti pabūklams, apskaičiavo nuotolį. Neužilgo pasigirdo jo balsas:

—Kairėn du penkiasdešimt trys! Tolis — tūkstantis aštuoni šimtai trisdešimt metrų!

Gavęs duomenis, padalinio vadas trumpai sukomandavo:

—Ugnis!

Šūviai sudrebino visą pamiškę. Sviediniai kaukdami nuskriejo į taikinį. Jiems sprogus, vadas per žiūronus pastebėjo, kad taikinys kliudytas.

Tą ir kitą užsiėmimų dienas N. padalinys puikiai atliko jam duotus uždavinius. Jo ugnis buvo įvertinta pažymiu "labai gerai."

Po užsiėmimų padalinio vadas vėl iššaukė eilinį Kristopavičių. Vado žvilgsnis buvo tėviškai šiltas. Jis atsigręžė į karių rikiuotę ir pasakė:

—Eiliniui Kristopavičiui už gerą uždavinio atlikimą reiškiu padėką.

—Tarnauju Tarybų Sąjungai! — susijaudinęs skambiu balsu atsakė jaunasis žvalgas. Jo akys švytėjo džiaugsmu. Ši padėka —jau ketvirtas paskatinimas, kurį jis gavo savo tarnybos metu.

Padėkas tą dieną gavo ir daugelis kitų artileristų. N. padalinys pasirodė užsiėmimuose kaip darnus, stiprus kovinis vienetas.

Tai ir nenuostabu. Atvykę iš įvairių plačiosios šalies kampelių, padalinio kariai, dauguma VLKJS nariai, stropiai mokosi karinių specialybių, uoliai vykdo visus kovinius uždavinius. Visi jie — ir iš Kemerovo srities atvykęs eilinis V. Seliviorovas, ir šiaulietis Z. Steponavičius, ir kazachas M. Egizekovas, ir totorius N. Rešitovas, ir kiti kariai ne tik patys uoliai turtina savo karines žinias, bet padeda ir kitiems. Padalinys — tai viena draugiška neišardoma tarybinių karių šeima.

Šių metų Pergalės dieną N. padalinio kariai, kaip ir visos šlovingosios Tarybinės Armijos eiliniai, seržantai ir karininkai, sutinka žymiai pakėlę savo politinį lygį ir karinį meistriškumą.

A. Aškinis

Vilnius, N. padalinys

Talentingoji dailininkė

VILNIUS.—Reginą Songailaitę mes radome palinkusią prie dekoracijų eskizų Verdi operai "Sicilijos mišparai."

Nelengvas teatro dailininko darbas, ypač jei į jį įdedi visą širdį. Premjera veja premjerą, o kiekviename pastatyme — kita epocha, kiti žmonės.

Į teatrą Regina Songailaitė atėjo 1948 metais iš Dailės instituto suolo. Teatro vadovybė greitai įvertino darbščią ir išradingą dailininkę, ėmė pavesti jai vis sudėtingesnius uždavinius. Šiandien Reginos Songailaitės sąskaitoje — apie 30 apipavidalintų spektaklių, ištisa armija "aprengtų" herojų.

1954 metais su dekoracijų ir kostiumų eskizais Borodino operai "Kunigaikštis Igoris" R. Songailaitė dalyvavo lietuvių literatūros ir meno dekadoje Maskvoje ir buvo apdovanota "Garbės ženklo" ordinu. 1959 m. dailininkei suteiktas respublikos nusipelniusio meno veikėjo garbės vardas, o 1956 metais drauge su grupe teatro darbuotojų ji apdovanota valstybine premija už V. Klovos operos "Duktė" pastatymą.

N. artilerijos padalinio kariai, atvykę atlikti karinę tarnybą iš įvairių tarybinių respublikų, suaugo į vieną darnią, draugišką šeimą. Nuotraukoje matome patyrusį žvalgą V. Seliviorovą (viduryje) ir jo draugus — eilinį V. Kristopavičių (dešinėje) ir jaunesnį seržantą Z. Steponavičių.

ROJUS MIZARA

Neužmirštamos akimirkos

(Iš užrašų)

(Tąsa)

—Jūs patys taipgi darote istoriją,— atsakė jis.

—Kuriuo būdu?

—Pirmoji JAV lietuvių grupė Tarybų Lietuvoj. Argi tai ne istorinis įvykis mūsų tautos gyvenime? Tokių mielų svečių mes ligi šiol nebuvome turėję. Bet manau, kad jūsų pramintais takais čia vaikščios ne vienas mūsų tautietis, gyvenąs užsienyje.

Iki to laiko aš nebuvau nė pagalvojęs, kad ir mes "darome istoriją." Nuo tada aš pradėjau bijotis, kad mūsų grupė, "darydama istoriją," kur nors nesukluptų. Baimė buvo tuščia: man rodosi, visi mūsų žmonės elgėsi korektiškai; kur tik jie lankėsi, sarmatos JAV lietuviams niekur nepadarė.

Su mumis kopia į pilį ir Povilas Rotomskis, ir Tamara, ir Juozas Jurginis, istorikas, kuris lydės mus per visą Lietuvą. Tiek su Rotomskiais, tiek ir su Jurginiu, kai jie buvo JAV, teko praleisti nemaža smagių valandėlių. Kai Juozas lankėsi JAV, buvome 20 metų jaunesni. Dabargi žiūriu: jo galvos plaukai jau retėja, aš imu žilti. Per 20 metų teko daug ko patirti ir man ir jam, ypatingai jam, pergyvenusiam naciška okupaciją Vilniuje.

Į Gedimino kalną kopti nėra jau taip lengva. Jurginis vis aiškina, kokį didelį vaidmenį Lietuvos gynyboje atliko ši pilis, esanti bokšto papėdėje. Žmogus, nebuvęs pilies viduje, negali įsivaizduoti, kiek ten erdvės ir kam ji buvo naudota, ginant sostinę nuo priešo.

Tikrai dar neištirta, ar ši pilis buvo statyta Gedimino ar vėliau, Vytauto laikais, bet ją mūsų protėviai statė apsigynimui nuo nuožmaus priešo, vokiško kryžiuočio, kuris, palaimintas Romos popiežių, dažnai Lietuvą puolė, plėšė, žudė žmones, o kitus varėsi jam vergauti.

Pilis ir jos bokštas buvo apgriuvęs, nyko jis, bet nieks nesiteikė padėti jam atsistoti į savo buvusią didybę. Tik tarybiniais laikais tuo reikalu susirūpinta. Bokštas jau pilnai atstatytas, o pilyje vyksta darbai; čia bus muziejus, vaizduojąs lietuvių tautos, ypatingai jos sostinės, praeitį ir didybę.

—Iš tikrųjų, tai nebus "pilnas muziejus," o tik Vilniaus kraštotyros muziejaus filialas, — aiškina J. Jurginis. — Kai atvyksite už metų kitų, matysite!

—Ir iš kur gi jūs gausite tų eksponatų?—klausiu.

—Apie Vilnių archyvinės medžiagos mes jau turime sukaupę labai daug, bet jos atsiranda vis daugiau. Pilies teritorijoje tęsiami kasinėjimai; mūsų archeologai nesnaudžia. Ir kiek čia jie suranda brangių vertybių!.. O kiek dar suras!..

Jau esame pilies bokšte, kur plevėsuoja Tarybų Lietuvos vėliava iš šilkinio raudonos-baltos-žalios spalvų audeklo.

Stovime ten pat, kur kadaise stovėdavo apžalgūs Vilniaus sargai-budėtojai, nuolat stebį, ar neateina kryžiuotiškas priešas kardu ir ugnimi "pagonių krikštyti," — miestą plėšti, žmones žudyti, mergaites prievartauti. Čia stovėdavo ir miesto gynėjų vadovai, įsakinėdami vilniečiams, kaip priešą sutikti, kaip jį apsupti ir sumušti nepaleidžiant gyvo.

Buvimas šiame bokšte žmoguje sukelia daugybę minčių apie mūsų tautos ir jos sostinės garbingą praeitį.

Kiek darbo, kiek jėgų mūsų protėviams reikėjo įdėti tik į supylimą šimtų piliakalnių, marginančių mūsų gimtąją žemę, į pastatymą tokių pilių, kaip Vilniaus, Trakų, Kauno! Visa tai buvo daryta tam, kad palengvintų nuo priešo apsiginti, savo namus, savo žmones, savo žemę ir laisvę išsaugoti.

Šiandien, atomo gadynėje, Gedimino pilis ginamosios reikšmės jau nebeturi. Ji stovi tik kaip paminklas, liudijąs tai, kas buvo prieš šimtus metų.

Dairomės, žvalgomės. Iš pilies bokšto Vilnius matosi kaip ant delno. Gidas mums rodinėja, aiškindamas, kurioje miesto dalyje antrojo pasaulinio karo metu vokiškieji fašistai daugiausia namų sugriovė; šiandien ten nebeliko jokių karo žymių, viskas atstatyta per trumputį laiką.

—Ten, ana, senamiestis su savo siauromis, kreivomis gatvelėmis; tai nuostabus rajonas, turįs labai brangių architektūrinių vertybių...

Žiūrime ir regime: Matome ir didžiulius fabrikus, ir aukštus, senųjų bažnyčių bokštus, kyšojančius iš miesto; jų tiek daug! Matome ir baltuojančius naujus gyenamuosius namus, neseniai pastatytus ir statomus.

Aš kantriai klausau gidų pasakojimų. Matau žvilgantį Vilnių, vasaros sekmadienį gerokai aptuštėjusį, per kurį kerta vingiuojantis sraunusis Neris, skubėdamas prie Nemuno, kad greičiau pasiektų Baltiją. Matau žaliuojančius medžius — jų Vilniuje tiek daug! Bet jaučiuosi truputėlį ir nusivylęs: Aš tikėjausi, kad, atvykęs į Vilnių, pirmiausia pamatysiu nors dalelę vokiškų bombonešių paliktų griuvėsių, bet jų jau nesimato. Darbščioji vilniečių ranka juos pašalino, o jų vietosna pastatė naujus, dailius namus, o kai kur—skverus, pilnus gėlių ir medžių, kad miestas būtų dar gražesnis.

—Kur aš pamatysiu karo paliktus griuvėsius? — klausiu Jurginį.

—Ne Vilniuje ir ne Kaune,—atsako.— Mažuose miesteliuose, tikiu, dar užtiksite karo palikimo, tik ne griuvėsius, o kalnelius, ant kurių jau žolė auga.

1944 metų liepos mėnesio pradžioje Vilniaus gatvėse vyko baisūs mūšiai dėl sostinės išlaisvinimo. Man pasakoja, kaip tarybiniai komandieriai manevravo, kad tik kaip nors būtų apsaugota Gedimino pilis, kad ji išliktų nepažeista. Ir išliko. Tarybiniai kovūnai-patriotai ją apsaugojo. Priešas buvo sumuštas, jo likučiai išbėgiojo, kurie suspėjo, o kitus suėmė į nelaisvę.

—1944 metų liepos mėnesio tryliktą dieną tarybiniai kovūnai iškėlė Gedimino pilies viršūnėje tarybinę vėliavą, ir ji čia plevėsuos visuomet—su pasididžiavimu man pasakoja vienas žurnalistų, jaunas vyras.

Lai ji iškilmingai plevėsuoja, galvojau aš. Tegu niekad ateityje senoji, didinga Gedimino pilis nebūva liudininku to, kas buvo tarp 1941-1944 metų.

Didžiai pasitenkinę tuo, ką matėme, mes lėtai ėjome žemyn.

—:—

Kitą dieną mūsų grupė nuvyko į Vilniaus Kapsuko vardo Universitetą, kuriam jau sukako 380 metų. Tai vienas seniausių universitetų Europoje, ir, rodosi, seniausias visoje Tarybų Sąjungoje.

Turėjome įdomų pasikalbėjimą su Universiteto vadovais, ypatingai su jaunu, 38 metų amžiaus, jo rektorium mokslininku J. Kubilium. Tą dieną buvo jo gimtadienis, ir mes sugiedojom jam "Happy birthday." Jis mums aiškino ne tik Universiteto praeitį, o ir ateities planus. Aprodė sales, turtingąją biblioteką, kurioje sukaupta daug didžios svarbos mokslinių ir istorinių veikalų.

Bet aš anksčiau buvau pažadėjęs savo giminaičiui Vytautui Mizarai tą dieną būti pas jį pietų. Rašytojas Julius Butėnas taipgi ten buvo pakviestas. J. Butėnas, mat, per ilgus metus buvo artimas mano brolio Povilo, Vytauto tėvo, bičiulis. Mus rišo dar ir tai, kad abudu su Butėnu — dzūkai; jis iš Galintėnų kaimelio, esančio visai arti nuo mano gimtojo kaimo. Rašytojas buvo kartu su mumis Universitete, ir aš jam sakiau: kai tik pasitaikys progelė, niekam nieko netarę, pasitraukime nuo būrio ir vykime savais keliais.

(Bus daugiau)

GEGUŽĖS PIRMAJAI

Sveikinu su Geguže —
Atgimusia žemuže!
Su saulutės spinduliais;
Su dygstančiais augalais!

Su jaunyste ir žiedais,
Su lakštingalų aidais,
Ir su viskuo, kas našu —
Žmogui miela ir gražu!

Ir linkiu gerai gyvuot —
Dirbti, džiaugtis ir dainuot,
Kviečia žemė ir gamta —
Naudokimės jų manta!

Linkiu gamtai spinduliuot!
Plačią žemę niveliuot!
Ką gali — vis padaryt!
Minčia KOSMOSE skraidyt...

Kostas Stiklius

PIRMASIS PABALTIJYJE

Palemono plytinėje paleidžiamas į darbą keramzito cechas. Visi gamybiniai procesai ceche bus mechanizuoti. Briansko, Kuibyševo ir kitų šalies miestų dirbantieji atsiuntė eilę naujausių įrengimų degimo ir džiovinimo krosnims.

Nors ceche dirbs tik 15 darbininkų, bet Tarybų Lietuvos statybos kasmet gaus daugiau kaip 10 tūkstančių kubinių metrų keramzito.

NUOTRAUKOJE: (iš dešinės) geriausi cecho statybininkai — montuotojai B. Antanavičius, A. Goršenikovas ir Janonytė.

Atsiminimai iš gyvenimo Lietuvoje

Mūsų šeima gyveno Suvalkų gubernijoje — Dzūkijoje, Šilalio kaimelyje. Turėjome 5-6 akrų žemės, buvome trys broliai ir trys seserys. Aš buvau jauniausias šeimoje. Tėvas buvo meistras-dailidė. Šalia mūs gyveno Valinskas, tai tėvas ir jam padarydavo vežimus, roges ir pataisydavo kas buvo reikalinga.

Ant tiek žemės mes neturėjome arklio, nes negalėjome jo išlaikyti. Turėjome vieną karvę, porą kiaulių, dvi avis, kelias vištas. Kaimynai išardavo mūsų daržą ir pasodindavo bulvių. Kaimynas mums duodavo kelis gorcius rugių duonai, atsiteisdamas už tėvo darbą. Kaimynas paprašė, kad mes parduotume jam šalia mūsų namelio dalį savo žemės. Tėvas pardavė, tai linija jau buvo prie pat mūsų namelio .

Vyriausią brolį Martyną pašaukė į caro armijos tarnybą. Jis nenorėjo eiti, tai tėvai jį išleido į Ameriką. Antras brolis Antanas išsimokė kriaučiaus amato. Jis prašo tėvą, kad mane leistų su juo siūti, tai yra, mokytis kriaučių amato. Tai aš ir ėjau kartu su juo siūti. Buvau jau apie 10 metų amžiaus.

Kartą atvažiavo pas mus mano dėdė Jurgis, motinos jauniausias brolis. Kartu buvo ir kitas vyriškis. Pasikalbėjo ir sutiko, kad mano vyriausioji sesuo už jo tekėtų, o tai buvo Juozas Trainauskas. Tėvai iškėlė jiems vestuves ir po vestuvių jaunieji išvyko į Gilučio kaimą gyventi, tai yra, į Lazdijų parapiją. Jis turėjo 10 margų žemės. Likome jau tik 6 šeimos nariai.

Aš mylėjau skaityti, o tais laikais ten nebuvo jokios mokyklos, tai motina mane mokė A-B-C iš lenkų elementoriaus. Gi aš tada dar nesupratau nė vieno lenkų žodžio.

Už kiek laiko į caro kariuomenės tarnybą šaukė kitą mano brolį, tai yra, siuvėją. Jis geriau norėjo eiti į kariuomenę, negu vykti į Ameriką. Sakė, kad armijoje tarnaudamas svieto daugiau pamatys, o į Ameriką suspės nuvažiuoti ir kariuomenėje atsitarnavęs. Tada aš vieną likau prie siuvėjo amato.

Kartą atvažiavo pas mus iš artimo Kuraičio dvarelio užveizda ir išsivežė mano tėvą. Iš dvarelio tėvas grįžo linksmas. Jis papasakojo, kad gavo gerą darbą su 35 rubliais atlyginimo į mėnesį, du pūdus rugių, 2 pūdus kruopoms miežių, pūdą kviečių pyragams. Tėvas ten valgydavo dvarelio virtuvėje. Jis padarydavo dvarui vežimus, roges, kitokius reikmenis. Jam pagelbėdavo dvaro darbininkai, tai nedaug ir dirbdavo. Pagamino laivelius ežere važinėti, prie ežero krašto pastatė namelį ponui Toudinui iš Papiečių dvaro, kuris atvažiuodavo pas vietinį poną į svečius. Namelis tarnavo jiems nusirengti einant maudytis. Aš nueidavau į dvarą pažiūrėti, ką tėvas veikia. Susipažinau, na, ir maudydavausi ežere.. Kartą prie manęs priėjo ponas Toudinas ir klausia:

—Ar tu, vaike, gali nuplaukti iki salos?

Atsakiau jam, kad nuplauksiu. Jis netikėjo. Jam įrodymui aš nuplaukiau iki salos. Ten radau laukinių ančių kiaušinių. Apie pustuzinį susidėjau į savo motinos skarelę, kurią buvau užsirišęs ant kaklo, ir vėl užsirišęs parplaukiau ir ponui įrodžiau, kad galiu plaukti, "kaip žuvis." Jam dar parodžiau, kaip kiaušinius atskirti. Švieži kiaušiniai vandenyje skęsta, o užperėti arba seni storgaliu į viršų plaukia. Ponas stebėjosi, kad aš taip toli galėjau nuplaukti ir sugrįžti. Jis man davė 2 rublius. Tas mane nustebino. Pinigus parėjęs atidaviau motinai.

Kartą atvažiavo motinos brolis Jurgis ir prašė vykti pas juos siūti drabužių. Buvo ruduo. Sėdžiu prie stalo su savo mašina ir išgirdau:

—Sveikas Jėzau mažiausias!—įėjo kunigas ir kartu keli vyrai. Kunigas pamosavo "krapylu" tėkšdamas "šventintu" vandeniu...

Jis pastebėjo, kad aš atlieku siuvėjo darbą. Gi kunigo rankovė buvo perplėšta, sakėsi, kad lipdamas iš briko užkabino ir perplėšė. Paprašė susiūti. Kada darbą atlikau, jam patiko ir davė du rublius. Plačiau pasikalbėjus pakvietė pas jį į Lazdijus klebonijon gyventi ir siūti.

J. A. Albinas

WORCESTER, MASS.

MATĖME MOISEJEVO ŠOKĖJUS

Gegužės 13 d ir 14 dienomis Bostono Gardene parodavo nepaprasto gabumo šokėjai. Kiek man žinoma, tai vienuolika lietuvių worcesteriečių buvome nuvažiavę pamatyti. Įžanga buvo nuo 2 iki 6 dolerių. Gegužės 14 d. popiet, nepaisant, kad pirma šio pavasario diena buvo graži ir šilta iki 90 laipsnių, publikos skaitlingai susirinko, bet dar nemažai matėsi tuščių sėdynių. Garsioji Maskvos Moisejevo šokėjų grupė, gal virš šimto žmonių, neprastų, žavėjančių šokių atliko. Jie šokdami atlieka įvairius vaidinimus. Mergina šoko sniego šokį, kalmukų ir moldavų tautiškus šokius, uzbekas kepurės balansuotojas atliko nuostabų šokį. Didelis skaičius merginų ir vyrų labai gražiai, spalvingai pasirėdę, visokiausius išvedžiojimus ir pinkles iššoko. Visus nustebino partizanų kovos su naciais šokis: poromis, gaubtais užsidėję, lyg ant ratukų važinėjo, bet ant savo kojų ėjo ir nudavė lyg ant arklių jojo. Vasaros šokis buvo labai spalvingas, trys azerbaidžaniečiai šokėjai nesumatomu miklumu pašoko; čigonų papročių šokį atliko puikiai. Buvo ukrainiečių tautiški šokiai ir "vedybos."

Visa tai matai ir neatsigėri tuo nepaprastu išsilavinimu ir miklumu, taip dailiai, taip kultūriškai tegali atlikti tik maskviečiai.

Orkestre grojo gal apie 50 asmenų. Visi šokių vaidinimai atlikti pagal muziką. Baigiant, priedui pašoko amerikonišką džiazą "rock and roll" taip gabiai, kad vargiai mūsiškiai taip bepašoktų ir išsivartytų. Publika turėjo skanaus juoko, o pasibaigus aplodismentai aidėjo per ilgą laiką. Šokėjai pakartotinai išėjo ir nusilenkė, o publika vis nesiliauja aplodismentais dėkoti.

D. J.

JAU MAŽĖJA JAPONŲ KŪDIKIŲ GIMIMAI

Tokio. — Japonijoje teikiamas patarimas kontroliavimui gimdymų. Todėl 1960 metais jau tik per pusę tiek gimė kūdikių, kaip 1947 metais. Japonija nedidelė šalis, o jau turi 93,000,000 gyventojų.

PRABILO RAKETA ARTĖDAMA VENERON

Maskva. — TSRS mokslininkai vasario 12 dieną iššovė raketą linkui Veneros. Iš jos radijo signalai buvo girdimi iki vasario 27 d., o vėliau nutrūko. Dabar profesorius V. Bazykinas sako, kad vėl girdi signalus. Jis sako, kad raketoje taip įrengta radijas, kad artėjant prie Veneros vėl siųs signalus.

Plungės mieste neseniai buvo pastatytas paminklas įžymiam lietuvių revoliucionieriui Vl. Rekašiui atminti.

Baltimore, Md.

LAISVĖS PIKNIKAS

Rengia Amerikos Lietuvių Literatūros Draugijos 25-ta Kuopa

Sekmadienį, Birželio June 11, 1961

Pradžia 11 val. ryto. Muzika nuo 3 iki 7 val. popiet.

Slovak National Home & Park, 8526 Holabird Ave.

Programoje dalyvaus pirmu kartu

VYRŲ KVARTETAS IŠ BROOKLYNO, VAD. MILDRED STENSLER.

Gerbiamieji!

Šis piknikas bus gražioje vietoje, kur galėsite pasilinksminti prie gražios muzikos ir išgirsite Vyrų kvartetą dainuojant gražias dainas. Po to pasivaišinsite skaniais valgiais ir atsivėdinsite šaltu alum.

KELRODIS

Iš Philadelphijos imkite kelią Nr. 40 ir važiuokite iki Baltimorės; privažiavę pirmą gatvę—Haven St., sukite į kairę ir važiuokite iki Lombard Street. Pervažiavę tiltą laikykitės tiesiai iki Holabird Ave. Čia sukite į kairę ir 1½ mylios pavažiavę kairiame šone rasite pikniko vietą, o dešiniame šone yra kareivių camp.

Iš miesto galima važiuoti Nr. 10-to busu iki Holabird Ave. Išlipę, eikite į vakarus 1½ mylios. O busą Nr. 20 Dundalk reikia imti ant Baltimore St. ir jis tiesiai privežą iki pikniko vietos.

ĮŽANGA 75c.

RENGĖJAI

Los Angeles, Calif.

ĮVYKIAI IR VEIKLA

Balandžio 30 dieną įvyko "Vilnies" naudai sambūris su pietumis, surengtas pastangomis LLD 145 kuopos. Prie surengimo daug triūso pridėjo sekami: G. ir A. Bernotai, J. ir M. Dementčiai, N. Petrulienė ir S. F. Smith.

Publikai pasisotinus apsčiu ir sočiu maistu, d. J. A. Dementis, LLD kuopos finansų sekretorius, aiškino organizacijos ir šio susitelkimo svarbą darbo žmonių klasei. Jis kvietė tapti LLD nariais. M. Pukis kalbėjo apie darbininkiškos spaudos reikšmę, "Vilnies" ir jos personalą, langų daužytojus ir ragino visus solidariai atremti fašistinį antpuolį.

Pasekmės pasirodė džiuginančios. Vietoj suaukoto \$170.50. Su auka \$15 iš kuopos iždo—\$185.50. Nuo parengimo liko pelno \$72.-27, tai pasiųsta "Vilniai" \$257.27.

Aukojusių vardai tilps "Vilnyj."

Nepaprastai daug dovanėlių buvo sunešta, kurios taipgi davė gražios paramos.

Publikos susirinko gausiai iš visos plačios apylinkės, buvo dvi poros net iš Chicagos, kurios svečiavosi čia, — tai K. Bartininkas ir žmona. Jie pamilo Los Angelesą ir žada čia apsigyventi, nors dar sugrįžo sutvarkyti nuosavybę. Čia svečiuodamiesi, Bartininkai parodė daug draugiškumo. Geistina, kad šie Los Angelėj apsigyvenę su mumis veiktų, nes mums veikėjų yra didelis trūkumas.

Kita pora, kurios pavardės neteko sužinoti, taipgi labai draugiški. Viešnia visus, be skirtumo amžiaus, prie Damušio muzikos, pašokdino, iki net padai pradėjo "rūkti," ir naujų šokių pamokė. Didelis ačiū jai už tai.

Visiems materialiai ar darbu prisidėjusiems prie šito pažmonio LLD 145-ta kuopa ir rengimo komisija taria nuoširdų ačiū!

GEGUŽĖS PIRMOJI

Tarptautiškas atžymėjimas Gegužės Pirmosios įvyko sekmadienį, gegužės 7-tą d., Zenda Ballroom, 936½ W. 7th St. Pirmininkavo negras unijistas Al. Fibidoux. Vyriausia kalbėtoja buvo Elizabeth G. Flynn, nacionalinė Komunistų partijos pirmininkė.

"Didžiausias žmonijos geismas, maldos ir viltis yra kaupiamos ,kad išlaikyti taiką," sakė Flynn. "Didis pasipiktinimas pareikštas valdžios adresu už invaziją Kuboje. JAV žmonės neautorizavo įsiveržimo į Kubą," sakė kalbėtoja.

Buvo ir daugiau kalbėtojų. Visų kalbos daugiausia sukosi apie taiką ir įvykius pasaulyje.

UŽSTOJO ARTISTĄ

Priimta rezoliucija reikalaujant paliuosuoti artistą Davidą A. Siqueros, kuris yra kalinamas Meksikos valdžios. Žymėtina, ir Amerikos jaunimo sentimentas yra pakilęs už taiką. Jie turėjo savo reprezentaciją ir kalbėtoją. Dan Bessie pareiškė: "Mes nenorime žengti į praeities istoriją, kaip generacija, kuri žuvo antrajame pasauliniame kare." Tai ryškus pareiškimas ir daug lemiantis įvykis, kokio nebuvo pirmiau Gegužės Pirmosios apvaikščiojime. Grupė fašistuojančių padaužų buvo pradėję kelti triukšmą, bet miniai iš apie 1,500 žmonių sugriaudus, jie nusigando ir greit pasišalino.

Pertraukomis buvo dainų ir muzikos programa. Nemažai ir aukų sudėta ant taikos aukuro.

SUSIRINKIMAI

Gegužės 14 d. įvyko LDS 35 ir LLD 145 kuopų susirinkimai. LDS 35 kuopos finansų sekretorius M. Pukis raportavo, kad kuopa kaip nariais, taip ir finansais yra gerame stovyje, tik nelaimė, kad randasi net 5 ligoniai, būtent: U. Slavinskas, J. Tarnauskas, Josephine Šimkienė, E. Damušienė ir M. Dementienė. Linkiu visiems greitai ligas įveikti ir gėrėtis gyvenimu.

Nutarta pasiųsti \$5 Meno Sąjungai net už 5 metus; mokama po \$1 į metus.

Diskusuota apie vajų gavimui naujų narių. Pasirodo, kad Los Angelėj mažai yra progų, nes nesiranda jaunimo, o seniai—per seni. Vienok planuojama pasistengti.

Sekė LLD 145 kuopos posėdis. Nors neperdaugiausia narių susirinko, tačiau buvo gausus sveikomis diskusijomis ir konstruktyviais nutarimais. Finansų sekretorius J. A. Dementis raportavo, kad visi nariai yra užsimokėję duokles už 1961 m. ir jau prirašyta 8 nauji nariai. Taipgi sakė, kad šiemet nariai gaus po 2 knygas. Tai džiuginantis reiškinys.

Atsistojimu tapo pagerbtas Leonas Prūseika.

Vienbalsiai priimta užuojautos rezoliucija "Vilnies" personalui. Langų sudėjimui vietoj suaukota 37 doleriai. Iš kuopos iždo paaukota \$10, viso \$47. Geistina, kad ir kitos LLD kuopos pasektų šiuo pavyzdžiu — parodytų solidarumą prieš sužvėrėjusius fašistus.

Nutarta artimoje ateityje turėti išvažiavimą su pietumis Arrojo Seco parke.

Sekamas susirinkimas įvyks liepos 9 d., 11 val. ryto, toje pačioje vietoje.

Skaudi nelaimė ištiko mūsų darbščią LLD kuopos pirmininkę - organizatorę M. Dementienę. Namuose paslydo ir krisdama rimtai sužeidė rankos riešą. Gydosi namuose, po daktaro priežiūra. Linkiu jai greitai pasveikti

Šakalių Žemaitis

McKees Rocks, Pa.

PAVYZDINGA "PARĖ"

—Juozai, gegužės 26 d. bus mano gimtadienis, aš biskį susitaupiau nuo savo mažos pensijos ir... — Taip prašneko atėjęs į mano stubą Jonas Briedis.

Aš jam sakau:

—Jonai, apie tas "pares" seniems žmonėms reikia užmiršti ir nekalbėti.

—Taigi, taigi, užmiršti, bet ne visur. Štai imk \$82 ir pasiųsk nuo manęs "Laisvei," ir neargumentuok, tai mano 82 metų amžiaus tokia gimtadienio "parė." Kai susitaupysiu, tai pasiųsiu ir "Vilniai."

Sakau:

—Jei taip, tai tas tavo gimtadienis yra didelis pavyzdys mums visiems.

Iš teisybės, drg. Briedis atliko labai pavyzdingą darbą: vietoj baliavot, kaip daugelis daro, jis 82 metų amžiaus sulaukęs savo amžiaus sukaktį mini per spaudą ir spaudą remia doleriais pagal savo amžiaus metų skaičių.

"Laisvės" auksinio jubiliejaus proga drg. Briedis "Laisvę" sveikino su 10 dolerių, prieš porą savaičių "Vilniai" paaukojo penkinę, na, o dabar mini savo 82 metų sukaktį su \$82.

Ar nebūtų gerai, kad mes panašius papročius bandytum įvesti mūsų spaudoj? "Laisvė" galėtų įdėti ir paveikslą to asmens, kuris mini savo amžiaus sukaktį. Anglų spaudoj panašiai daroma. Ką sakot, "Laisvės" skaitytojai?

J. Miliauskas

Washingtonas. — Jungtinės Valstijos paskyrė \$10,000,000 Bolivijai ekonominės pagalbos.

Iš Lietuvos

Naujas baldų lakavimo būdas

VILNIUS.—Baldų kombinato apdailos skyriuje paleista pirmoji respublikoje baldų plokščių detalių pylimo būdu mašina. Anksčiau tokios detalės buvo padengiamos lako purkštuvais. Darbas ilgai užtrukdavo, be naudos išsieikvodavo dalis lako. Dabar detalės dedamos ant naujosios mašinos stalo ir judančių juostų pagalba praeina pro besiliejančią lako srovę. Tuo būdu jos padengiamos reikiamų jo sluoksniu. Paleidus naująją mašiną, darbas paspartėjo 8-10 kartų.

ŽALIAJAM APDARUI

Kaunas. — Lenino prospekte, Jaunosios gvardijos, Gaižiūnų ir daugelyje kitų miesto gatvių pasirodė žmonės su kastuvais. Apželdinimo tresto darbininkai, pasinaudoję ankstyvu pavasariu, pradėjo sodinti medelius. Nemaža medelių jau pasodinta.

Šį pavasarį žalią miesto drabužį papildys pusė tūkstančio klevų ir kitų medelių, nemaža gėlių. Be to, įmonių ir mokyklų teritorijose bus pasodinta 5,000 medžių, 10,000 dekoratyvinių krūmų, 500 vaismedžių. Sužydės daugybė naujų gėlynų.

NAUDA ABIPUSĖ

Vievis. —Jau dvejus metus lenktyniauja Vievio ir Jiezno rajonų kultūros darbuotojai. Lenktyniauja, kas daugiau sudarys meno saviveiklos ratelių, patrauks skaitytojų į bibliotekas, suruoš daugiau temetinių vakarų.

Praėjusiais metais lenktyniavimą laimėjo jiezniškiai. Vieviečiai smarkiai pasitempė. Praėjo metai, ir jie išsiveržė į priekį.

Rajone dabar veikia 18 chorų, 19 dramos ratelių, daug kitų saviveiklos kolektyvų. Gerai dirba Čižiūnų, Semeliškių, Suseniškių kultūros namai, tapę tikrais naujos kultūros židiniais.

Daug įdomių faktų ir skaičių, liudijančių apie kultūrinį rajono augimą, pateikė vieviečiai, suvedant lenktyniavimo rezultatus.

NAUJOVĖS PREKYBOJ

Šiauliai. — Pastaruoju metu M. Melnikaitės, Lenino ir Taikos gatvėse atidarytos naujos maisto produktų parduotuvės. Naujame dviejų aukštų pastate Vilniaus gatvėje įrengtas ištaigingas restoranas ir kavinė. Mieste vis plačiau įdiegiamos pažangios prekiavimo formos. Audinių, gatavų rūbų ir avalynės parduotuvės prekiauja pagal atvirai išdėstytus pavyzdžius. Daugelyje maisto produktų parduotuvių įrengti savęs apsitarnavimo skyriai.

"ELTOS" korespondentas paprašė prekybos valdybos viršininką Algirdą Kuzmą papasakoti apie prekybos vystymo perspektyvas šiais metais, apie naujoves prekyboje.

—Toliau bus plečiamas parduotuvių tinklas, — pasakė drg. Kuzma. — Maisto ir pramoninių prekių parduotuvė statoma naujame mikrorajone Draugystės prospekte. Vilniaus gatvėje bus atidaryta audinių parduotuvė. Pradės veikti taip pat eilė specializuotų parduotuvių.

Miesto gatvėse bus pastatyta 30 automatų gazuotam vandeniui, o parduotuvėse — 40 automatų vaisių sultims, alui, kavai, augaliniams riebalams bei išfasuotoms prekėms pardavinėti.

Vasaros metu plačiai organizuosime kilnojamąją gatvių prekybą pirmo būtinumo pramoninėmis, galanterijos prekėmis, vaisiais ir dažovėmis. Bus žymiai išplėstas maisto produktų pristatymas gyventojams į namus.

Elta

ATMINČIAI MIRUSIO

Victor Romond

Nuo

MAPLE PARK

Lawrence--Methuen, Mass.

Giliai užjaučiame jo dukteriai, žentui ir anūkui.

CLEVELAND, OHIO

Mirus

Viktorui Romondui

Reiškiame širdingą užuojautą jo dukrai Elvyrai, žentui Pranui ir anūkui Stripeikams, visiems giminėms ir artimiems draugams šioj liūdesio valandoj.

J. Stripeika	P. Nemurienė
J. Bagdan	V. Young
S. Ivan	B. Kirstukas
J. Krasnickas	P. Boika
J. Jankauskaitė	Draugas
V. Daraškienė	Pacevičiai
J. Eitutis	J. Žemaitis
P. Nemura	J. Žebrys
A. Mockaitis	Telksnis
P. Dagis	Gendrick
Ben Darin	Bekevičienė
M. Nikas	Raulusevičienė

AVALON, N. J.

Puiki Vieta Vakacijoms

Visus kviečiame praleisti vakacijas pas mus. Geresnės vietos nerasite.

Mokestis už kambarius labai prieinamas:

2 ASMENIMS \$20 Į SAVAITĘ

4 ASMENIMS \$35 Į SAVAITĘ

VALGIS \$2 Į DIENĄ ASMENIUI

Kurie norėtų patys pasigaminti valgį — gali gamintis, yra visi virtuvės patogumai.

Vakacijoms visi patogumai. Puikiausios jūrų maudynės.

J. A. BEKAMPIS

147 13th St., Avalon, N. J.

Telefonas: Area Code 609

967-5921

Norwood, Mass.

LLD 9 kuopa ir Moterų Sąryšio Klubas rengia šaunų banketą įvyks sekmadienį, gegužės (May) 21 d., pradžia lygiai 1-mą valandą dieną, L. Bendrovės Klubo salėje, 13 George Ave.

Kviečiame vietinius ir iš apylinkės atsilankyti. Turėsime gerus pietus ir galėsime gražioje nuotaikoje linksmai praleisti laiką.

Rengimo Komisija

Maskva. — Tarybų Sąjungoje gamina filmą pagal L. Tolstojaus veikalą "Karas ir Taika".

Pekinas. — Kinijos laikraščiai rašo, kad kanadietis Steponas Leacock, savo laiku, numaskavo amerikinius imperialistus Kinijos klausime.

METINIS MASSACHUSETTS LIETUVIŲ

PIKNIKAS

Rengia Naujosios Anglijos Lietuvių Komitetas

Sekmad., Birželio 18 June, 1961

Prasidės anksti, 10 valandą ryto. Prašome nesivėlinti

MONTELLO TRIO: AL. POTSUS, ROŽĖ STRIPINIS IR WM. YUODEIKIS

MONTELLO VRYŲ DAILĖS GRUPĖ, VADOVAUJAMA AL. POTSUS

taipgi palinksmins šio pikniko dalyvius gražiomis dainelėmis

Domininkas Šolomskas, Vienas Iš "Laisvės" Redaktorių

dalyvaus piknike ir sakys kalbą svarbiais šių dienų įvykiais.

MAPLE PARKE Lawrence ir Methuen, Mass.

Visi, jauni ir suaugę, būkite šiame piknike. Visada šiame metiniame piknike būna svečių iš kitų kolonijų ir dar gerokai tolimų kolonijų; neabejojame, kad jų bus ir šiemet. Taigi, turėsite gerą progą pasimatyti su jais.

Naujosios Anglijos Lietuvių Komitetas

St. Petersburg, Fla.

SVARBUS IR NEPAPRASTAS

BANKETAS

— ĮVYKS —

Šeštadienį, Gegužės 27 May

LAIŠKANEŠIŲ SALĖJE

314—15th Avenue, South

Pradžia 12 val. dieną

Banketas bus nepaprastas tuo, kad valgius gamins ir patarnaus vien tik vyrai. Kviečiame visus dalyvauti. Pamatysime, ką galės atlikti mūsų vyrai. BUS MUZIKA IR ŠOKIAI

Rengimo Komitetas

Žinios iš Lietuvos

LIAUDIS NEATLEIS NUSIKALTIMŲ

Teisiamųjų suole — trys buvę masinių tarybinių žmonių kiškiems fašistams. Tai budeliai ir sadistai Karolis Stoškus, Aleksas Jauneika ir Jonas Steponkevičius. Lietubos TSR Aukščiausiojo Teismo audžiamųjų bylų teisminė kolegija juos teisė už žvėriškus nusikaltimus, už savo liaudies išdavimą.

Prasidėjus Didžiajam Tėvynės karui, šie trys žmogžudžiai savo noru nuėjo tarnauti į Butrimonių policijos būrį. 1941 metų rugsėjo mėnesio 8 dieną Stoškui, Steponkevičiui ir Jauneikai dalyvaujant, Klidžionių kaime buvo sušaudyta apie tūkstantis taikių tarybinių žmonių—vyrų, moterų, senelių ir vaikų. Ir vėliau šis trejetas buvo visos apylinkės darbo žmonių siaubas.

Teisme parodymus davė 23 liudytojai. Jie demaskavo šių išgamų piktadarybes.

NUOTRAUKOJE matome, kaip Stoškus maldauja pasigailėjimo. Tačiau ar galvojo jis apie pasigailėjimą, kada švaistėsi su bizūnu ir pistoletu, žudė nekaltus žmones, kada jo ranka pakilo net prieš senutę—elgetą, kurią Stoškus nušovė Daugų kapinėse, prieš nekaltus kūdikius, nužudytus Klidžionių kaime.

Visi trys budeliai, kurių kaltę ryškiai parodė viso teismo eiga, gavo griežtas pelnytas abusmes.

Kalvarijoje bus nauja gamykla

Neaustinių medžiagų gamykla Tarybų Sąjungoje—dar nauja pramonės šaka. Šiemet ir Lietuvoje — Kalvarijoje — bus pradėti gaminti pirmieji neaustinių medžiagų metrai. Tai — pusvilnonis ir medvilninis vatalinas. Neaustinio vatalino fizinės-mechaninės savybės ne blogesnės už austinio, o gamyba daug pigesnė. Jai galima bus sunaudoti visas respublikos vilnonių audinių atliekas, kurias sunku verpti, o taip pat regeneruotą vilną. Neaustinių medžiagų gamybos technologija žymiai paprastesnė, taikant ją, žymiai padidėja darbo našumas ir sumažėja gamybiniai plotai.

Antras "Didysis sidabro medalis"

Kaunas. — Iš visasąjunginės liaudies ūkio laimėjimų parodos atėjo džiugus pranešimas. Sveikinda m i "Litekso" fabriko gamybininkus su artėjančiomis Gegužės Pirmosios šventėmis, parodos vadovai praneša, kad fabriko darbuotojai apdovanoti medaliais.

Už audinių "Žemaitis", "Kaunas", ir "Ruduo" sukūrimą antrą kartą "Didžiuoju sidabro medaliu" apdovanotas "Litekso" fabriko vyr. inžinierius V. Baltušis. Medaliai įteikti verpimo baro viršininkui J. Ginelevičiui, inžinieriui V. Kiusiui, desinatorei Z. Paškauskienei.

Kauniečiams taip pat paskirtos vertingos dovanos.

K. Volskis

Paminėjo M. K. Čiurlionį

Kaunas. — M. K. Čiurlionio vardo muziejuje kauniečiai paminėjo 50-ąsias lietuvių muzikos klasiko ir dailininko M. K. Čiurlionio mirties metines. Susirinkusiems savo atsiminimus papasakojo menininko sesuo Jadvyga Čiurlionytė. Įdomus, turiningas buvo dailininko J. Banaičio pranešimas "M. K. Čiurlionis — dailininkas" ir E. Bimbaitės "M. K. Čiurlionis —muzikas".

Stasio Gečo patriotinis poelgis

Vadovaujant komunistui Stasiui Gečui, Šilutės rajono "Jonučių" kolūkis tapo pirmaujančiu rajone. Pernai iš kiekvieno hektaro gauta po 15—16 centnerių grūdų. 100 hektarų naudmenų pagaminta po 417 centnerių pieno ir 70.5 centnerio mėsos. Kolūkio pajamos, skaičiuojant senais pinigais, viršijo du milijonus rublių. Kolūkiečiams įvestas piniginis atlyginimas.

Per pastaruosius trejus metus artelėje pastatyti tipiniai gyvulininkystės pastatai, išaugo nauja kolūkinė gyvenvietė. Dabar kolūkio lėšomis statoma aštuonmetė mokykla. Kolūkis elektrifikuotas.

Pasiturinčiai ir kultūringai dabar gyvena "Jonaičių" kolūkio žemdirbiai. Praėjusiais metais kolūkiečiams už kiekvieną darbo dieną vidutiniškai išmokėta po 16.5 rublio.

Sekdamas pirmaujančių šalies žmonių pavyzdžiu, komunistas Gečas pareiškė norą pereiti dirbti pirmininku į atsiliekantį rajone "Gorainių" kolūkį.

—Mano vieta ten, kur kviečia partija, — pasakė S. Gečas.

Gorainiečiai su džiaugsmu priėmė komunistą Stasį Gečą. Naujasis pirmininkas iš pat pirmųjų dienų aktyviai ėmėsi tvarkyti kolūkio reikalus.

BITYNE STIKLINIS AVILYS

Ne kiekviename tarybinių ūkių bei kolūkių bityne yra toks įdomus daiktas — stiklinis avilys.

—Šis stiklinis avilys — viso mūsų bityno barometras, — pasakojo Vilkijos rajono Mičiurino vardo medelyno agronomas A. Daugėla. — Jis laikomas tokiose pačiose sąlygose, kaip ir kiti aviliai. Pažiūri pro stiklinę sieną — ir sužinai, ar gerai jaučiasi bitės.

Bitininkai Ona bei Juozas Stočkai stikliniame avilyje sausio mėnesio vidury pastebėjo, kad atsirado perų. Vadinasi, jie pasirodė ir kituose bityno aviliuose. Bityne užverda darbas. Savalaikio darbo rezultatas—visuose aviliuose jau yra 30—60 procentų jaunų bičių, sėkmingai nugalėti visi pasitaikę nesklandumai.

—Stiklinis avilys — tikra bitininkystės mokykla, — dažnai pasako ir bitininkai Stoškai, ir agronomas A. Daugėla. — Jis mums duoda labai daug naudos.

Mičiurino vardo valstybinis medelynas turi 138 bičių šeimas. Tai visų didžiausias bitynas Vilkijos rajone. Kiekviena bičių šeima praėjusiais metais vidutiniškai davė po 30 kilogramų medaus.

Šiemet bityną numatoma dar labiau išplėsti. Į viržius ganiavai bus išvežama 75 procentai bičių šeimų. Bitynas auginsis savas motinėles, pakeis jomis senąsias, kurs dirbtinius spiečius. Prie bityno sėjama facelija taip pat duos naudos.

Pr. Mikalauskas

Siunta į Gruziją

Į saulėtosios Gruzijos sostinę lėktuvu iškeliavo siunta. Joje — jubiliejinio leidinio, skirto Gruzijos TSR 40-mečiui pažymėti, signalinis egzempliorius. Leidinį išspausdino K. Požėlos vardo spaustuvės kolektyvas.

Jubiliejinis albumas, kuris iliustruotas geriausiųjų Gruzijos menininkų paveikslais, fotonuotraukomis, atspindi laimėjimus, kuriuos pasiekė respublika Tarybų valdžios metais.

Tai graži lietuvių dovana broliškosios Gruzijos jubiliejui.

V. Galiūnas

SVEČIAMS, TURISTAMS

VILNIUS. — N e r i m i plaukia iliuminuotas keleivinis laivas. Nuo d e n i o sklinda muzika, dainos. Tai vilniečiai poilsiauja. J i e drauge su ekskursijų vadovu aplankė Verkius, o dabar pakils į Gedimino kalną ir susipažins su Pilies muziejumi.

Ekskursijos Nerimi—tai viena iš daugelio vasaros staigmenų, kurias ruošia darbo žmonėms ir jų svečiams Vilniaus ekskursijų biuras, susikūręs prie miesto vykdomojo komiteto.

Neseniai egaminus išlaikė 40 ekskursijų vadovų, kurie išklausė specialistų paskaitas apie sostinės praeitį, meno paminklus, apie miesto pramonę, kultūros įstaigas, apie Vilniaus vystymosi perspektyvas. Ruošiamos tematinės ekskursijos: "Vilniaus revoliucinė praeitis," "Vilnius tarybinės santvarkos metais" ir kitos.

Pravažiuojan t i e m s pro Vilnių keleiviams bus rengiamos trumpalaikės ekskursijos autobusu. Sostinės svečiai taip pat galės susipažinti su Vilniaus apylinkėmis — Trakais, Verkiais, Žaliaisiais ežerais.

PREMJERA LIAUDIES TEATRE

TAURAGĖ.—Vietos liaudies teatras parodė žiūrovui savo naują pastatymą — D. M e d v e d e n k os komediją "Akmuo ant kelio." Spektaklį režisavo buvęs Vilniaus kultūros - švietimo technikumo auklėtinis Juozas Grigas. Tai jau trečias jaunojo režisieriaus pastatymas.

ŪKIS PARDAVIMUI

5 akrai, ežerėlis, 9 kambarių namas, dvi išvietės. Arti miesto. $6,000. Susitarsime. Kreipkitės: **Scheidell, Jeffersonville, N. Y.**

Laiškas iš Lietuvos

U. Macy, Voluntown, Conn., gavo iš Lietuvos sekamą laiškelį:

Kapsukas, 1961. III. 19

Dėde ir tetuke, sveikinu Jus su šventėmis ir linkime daug laimės Jūsų gyvenime. Laišką nuo Jūsų gavau vakar. Šiemet man vėl nekokios šventės. Guliu ligoninėje. Vėl buvo paralyžiavę kitą, kairę pusę. Neturėjau kalbos, burna kaip surakinta. Nežinia kiek laiko dar teks išgulėti ligoninėje. Gal ir pasveiksiu, tik tokia jau nebūsiu. Tik tiek gerai, k a d gydymas veltui, nereikia daktarams mokėti ir dar vaistus duoda veltui. Gydo gerai. Ir Jūs atvažiuokit pas mus ir būsite sveikas, išgydys.

Pas mus orai prasti. Dabar jau pavasaris. Pradeda sprogti žolė. Žiema buvo šilta. Buvo šalta tik dvi dienas. O taip tik purvas, šlapia. Gal vasara bus graži.

Gaunam laikraštį "Laisvę," už kurį labai dėkojam. Jis labai įdomus skaityti. Dabar aš jį ir skaitau ligoninėj.

Vasarą atvažiuoja į Lietuvą daug turistų iš Amerikos. Jūs, dėde, atvažiuokit aplankyti savo tėvų žemę, savo gimtinę. Pamatysite, kaip viskas pasikeitė, kaip išgražėjo miestai ir kaimai. Dabar kaimas atrodo kaip miestas. Būtų labai smagu mums su Jumis susitikti. Atvažiuočiau aš, bet labai dar sveikata bloga, greitai pavargstu, nesveika.

O. ir K. Kriščiūnai

Brockton, Mass.

Piknikas po stogu

Sekmadienį po pietų, gegužės 28 d., Lietuvių Tautiško Namo apatinėje svetainėje, 8 Vine St., Montello, Mass., 1-mą val dieną įvyks piknikas. Bus muzika, šokiai, dainos, įvairių valgių ir gėrimų. Kviečiame vietinius ir iš apylinkės atsilankyti. Čia gražiai praleisite laiką ir viskuo būsite pasitenkinę. Šį pikniką rengia Montello Vyrų Dailės grupė.

Rengimo Komitetas
(41—42)

ALDLD 6-tos kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks pirmadienio vakare, birželio (June) 5 d. Bus Liet. Taut. Namo kambariuose, 8 Vine St. Pradža 7:30 val. vakare.

Visus kuopos narius, visus spaudos mylėtojus, vietinius ir iš apylinkės, prašome atsilankyti į šį susirinkimą, nes jau artėja "Laisvės" piknikas, kuris įvyks liepos 2-rą dieną, Ramova P a r k e, Montello, Mass.

Kad turėti iš pikniko geras pasekmes, turime gerai prisirengti jo išvedimui. Reikia turėti skaitlingą komitetą.

Kitų kolonijų prašome tą dieną susilaikyti nuo parengimų, dalyvaukite mūsų rengiamame spaudos piknike.

Fin. rašt. **Geo. Shimaitis**
(41—42)

SAKO, KAD KENEDIS KALBĖS KONGRESE

Washingtonas. — Čionai valdiškuose rateliuose kalbama, kad prezidentas Kenedis pirm vyks pasitarti su De Gaulle ir Chruščiovu, tai asmeniniai kalbės Kongrese tarptautiniais klausimais.

"Nežino" ką daryti prieš rasistus

Washingtonas. — JAV Justicijos generalinis prokuroras Robertas Kenedis, prezidento brolis, ir demokratai vadai "nežino" ką daryti prieš rasistus pietinėse valstijose.

Rasistų siautėjimas neturi ribų. Jie puola negrus studentus, mokytojus, kunigus, terorizuoja juos namuose, gi tuo kartu federalinė vyriausybė "nemato". Bet šie įvykiai randa atgarsį užsienyje, ypatingai Afrikoje ir Azijoje.

Ir vėl nepasitenkinę Dulleso "darbu"

Washingtonas. — "Jungtinių Valstijų vyriausybei buvo didelis nelauktinas militaristų sukilimas Pietų Korėjoje", rašo Ray Gromley. Jis nurodo, kad dabar Washingtone vėl nepasitenkinimas Alleno Dull e s o JAV užsienio agentūros "darbu", nes ji nieko apie ruošiamą sukilimą nežinojo.

Tai reiškia, kad paaugo nepasitenkinimai Cent r a l Intelligence Agency veikla, kuriai vadovauja Allenas Dullesas. Sakoma, kad jis pasitrauks ir jo vietą užims generolas Tayloris.

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų federalinė vyriausybė užmokės New Yorko miestui $4,400,000 išlaidų, kurios pasidarė apsaugojant užsienio asmenis laike Jungtinių T a u t ų Asamblėjos.

Washingtonas. — JAV karininkų žurnalas "Military Review" rašo, būk Tarybų Sąjunga turi 50 stočių raketų šaudymui, iš kurių gali šaudyti atomines raketas, siekiančias už 8,000 mylių.

Montclair, N. J. — Sulaukus 103 metų amžiaus mirė Mrs. Fannie F. Black.

KRISLAI

Tąsa iš 1-mo pusl.)

D. Rooseveltą, ir H. Trumaną, ir prez. Kenedį kaip komunistams pataikūnus.

—:—

Kovo 15 dieną mirusi Susie Stageberg buvo viena pirmųjų kovotojų už lygias moterims su vyrais teises ir už nepriklausomą darbo ž m o n i ų partiją. Ji aiškino, kad demokratų ir respublikonų partijos nėra liaudies partijos. Darbo žmonės turėtų susikurti savo partiją.

Minnesotos valstijoje jinai su kitais veikėjais sukūrė Farmerių - Darbo partiją. Tos partijos vardu kandidatuodama į valstijos sekretoriaus vietą ji 1928 m. gavo 178,000 balsų.

Buvo ji puiki žurnalistė, rašinėdavo Minneapolis mieste einančiam "Daily Star," taipgi dvejus metus red a g a v o laikraštį "Organized Farmer."

1950 m. ji kandidatavo gubernatoriaus vietai Progresyvių partijos vardu.

Ši už darbo žmonių geresnį gyvenimą, už pažangą ir taiką kovotoja mirė sulaukusi 84 metų amžiaus.

—:—

Senatorius Wayne Morse, kuris yra pirmininkas komiteto ištyrimui nevykusios Kubon invazijos, teigia, kad Kubos vyriausybė sudaužė invaziją ne sovietiniais ginklais, bet senais amerikiniais ginklais, kurie buvo pasiųsti diktatoriui Batistai, o revoliucijos metu pateko į revoliucionierių rankas.

O pirmiau buvo šaukiama, kad sovietiniai tankai ir naikintuvai buvo panaudoti prieš invaziją. Kaip tie rėksniai baisiai apsimelavo.

Moterys gražiai baigė darbo sezoną

Gegužės 17 d. "Laisvės" patalpose vietos Moterų Klubo narės turėjo skaitlingą susirinkimą. Per 3 vasaros mėnesius klubietės nelaiko susirinkimų.

Pirm susirinkimo, narės išsidalino gera kiekį iš Lietuvos knygų.

Išklausius Klubo valdybos ir komisijų raportus, tartasi apie ateinančio sezono veikimą. Kad a n g i gauta labai svarbiais klausimais knygų, o ne visos turi progą vertingas informacijas persktaityti, tad nutarta, kad laike vasaros vakacijų perskaičiusios įdomesnes knygas, pradedamuose susiri n k i m u o s e, trumpoje sutraukoje, narės duotų knygų peržvalgą. Pradžiai pasi ž a d ė j o U. Bagdonienė, U. Cibulskienė ir A. Daugėlienė.

Nutarta, k a d ateityje Klubo susirinkimuose būtų diskusuo j a m a telpantieji "Šviesoje" rašiniai.

Kad kožna klubo narė turėtų progą pasireikšti savo šalutinėje nuo kasdieninio užsiėmimo specialybėje, nutarta surengti "hobby parengimą. Tai bus pasirodymas su gražiais dirbiniais, maisto skanėsiais, nuomonių pasikeitimas kulinarijos srityje ir kitu kuomi, kas tik rišasi gyvenimo aplinkoje.

Nutarta surengti kugelio pobūvį. Klubiečių tarpe yra tam specialisčių, o mūs gerieji pramogų lankytojai kugelį visuomet gerai vertina.

Išklausius raportą iš įvykusios ALDLD Antrosios apskrities konferenci j o s, kad Klubui paskirta gauti dvi nares i draugiją, vietoje įsirašė Ona Charnik. Tikimasi, kad kvota bus su kaupu išpildyta.

Oficialiai Klubas susirinkimu laike vasaros sezono nelaikys, bet valdyba įpareigota, kad, reikalui prisėjus, skubiai narėms praneštų.

Kadangi linksmoji klubietė Elenutė Brazauskienė greitu laiku išvyksta plačiai kelionei į Europa ir tikisi susitikti su pirmaja amerikiečių turistų grupe Vilniuje, palinkėta Elenutei laimingos kelionės, o namo sugrįžus pasidalinti kelionės patyrimais su namie pasilikusiomis.

Susirinkimas baigta su gausiomis vaišėmis, kurias paruošė M. Jakštienė ir K. Čeikauskienė. Prie juodvieju su kitais skanėsiais prisidėjo: Kasmočius, Gilmanienė, Mažylienė, Petkienė. Kadangi kitoje svetainės dalyje susirinkimą turėjo gražus būrys vyrų, tai ir draugai buvo pakviesti pasistiprinti.

Klubietė

Londonas. — Mirė anglų admirolas Dudley North.

MIRĖ S. TREIKAUSKAS

Gegužės 15 d. mirė senas bruklynietis Simanas Treikauskas, išgyvenęs 65 metus. Velionis buvo kilęs iš Paežerių k. Vilkaviškio apskr. Prieš pusę metų mirė jo žmona.

Liko d v i ištekėjusios dukterys, du žentai, sūnus, marti, keli anūkai ir nemažas būrys šiaip giminių. Dar gyvos dvi velionies seserys, gyvenančios šiame krašte, ir brolis Lietuvoje. Sirgo žirdies liga. Palaidotas šv. Jono kapinėse, patarnavo laidotuvių direktorius Aromiskis.

A-s

Pajūrin išvažiavimas bus skaitlingas

LLD 185 kp. į pajūrį išvažiavimas įvyks birželio (June) 4 d. Parkas nepaprastai ideališkai romantiškas. Puikios maudymuisi vietos.

Norinti dalyvauti tame puikiame išvažiavime, būtinai užsisakykite vietą ne vėliau gegužės 30 d., nes komisija turi tikrai parūpinti nuvažiavimą, maistą ir gėrimus. Vėliau nebus priimami. Išvažiuosime 11 valandą, nuo Kultūrinio Centro, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Užsiregistravimui kreipkitės pas Briedį, Kairį, Venskuną ar Grybą.

Komisija

PRANEŠIMAS

ROCHESTER, N. Y.

Gedemino Draugystės metinė gegužinė įvyks šeštadienį, gegužės 20 d., savoje salėje, 575 Joseph Ave., Rochester, N. Y.

Visi draugystės nariai turi dalyvauti, bus ar nebus parengime, vistiek turės užsimokėti įžangą.

Bus gera muzika, skanių valgių ir gėrimų. Visus Rochesterio lietuvius kviečiame atsilankyti. Visi turėsite gerą laiką. **Rengėjai**

WORCESTER, MASS.

Ketvirtadienį, gegužės (May) 25 d., Lietuvių salėje, 29 Endicott St., 7:30 val. vakare, įvyks LSDD moterų veikimo skyriaus susirinkimas. Prašome visas dalyvauti susirinkime, nes turėsime keletą svarbių klausimų aptarimui. Valdyba

(40-41)

Kas turit paėmę ne savo paltą?

Kas turit paėmę ne savo paltą (overkotą) iš "Laisvės" svetainės, o palikę man savo? Paltas yra juodas ir biskį lyg melsvas. Paltas, kurį man palikot, yra perdidelis ir negaliu nešiot.

Taigi, kas turit tokį paltą parsinešę per klaidą, tai prašom man pranešti ir atsimainysim. Aš jau jo senokai ieškau, bet dar iki šiol nerandu.

Jonas Juška
113-09 107th Ave.
Richmond Hill, 19, N. Y.
Tel. VIrginia 8-3675

ŽYMUS MENININKAS BELAFONTE APIE TARYBŲ SĄJUNGĄ

Washingtonas. — Tarp kitų turistų Tarybų Sąjungoje lankėsi ir Harry Belafonte. Sugrįžęs jis sako: "Tarybų Sąjungoje gyvenimas labai įvairus. Aš myl ė č i a u ten būti mėnesius ir metus".

Havana. — Į Kanadą išskrido 44 katalikų zokoninkės ir 17 kunigų.

Great Neck, N. Y.

MATYKITE LIETUVOJE GAMINTUS FILMUS

L. A. P. Klubas rengia filmų rodymą sekmadienį, **gegužės 28 d., A. J. Kasmočių salėje, 91 Steamboat Rd.** Šiandien visi mes norime žinoti ir matyti, kaip Lietuvoje gyvena mūsų broliai ir sesutės. Kaip jau "Laisvėje" buvo rašyta, kad bus parodyti nauji filmai, dar niekur kitur nerodyti, tai svarbu juos matyti. Todėl mes kviečiame visus, kaip vietinius, taip ir apylinkinius lietuvius atsilankyti ir matyti šiuos gražius filmus. Rodys J. Grybas iš Ozone Parko. Salė bus aptemdyta ir rodymas prasidės 4 val. popiet. Prašom visus būti laiku.

P. B. (41-42)